Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

...эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...1921 оной ...21һээ гарана | № 87 (13801) | 1972 оной апрелиин 13, четверг | Сэн 2 мүнгэн

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР В. Ф. ШЕЛЕСТЕНКЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикын сэрэгэй комиссариадуудта үни удаан саг соо һайнаар алба хэһэнэйнь түлөө түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан Улаан-Үдэ городой Железнодорожно районой сэрэгэй комиссариадай сэрэгэй комиссар **Шелестенко Владимир Филатовичые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо Т. ЕЛАЕВА.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1972 оной апрелиин 12.

КПСС-эй обкомдо, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, облпрофсоведтэ

...л ажалай продуктнуудые абаха, худалдаха ...үсэбые дүүргэхэ талаар аймагуудай дунда ...элгэрһэн социалис мүрысөөнэй 1972 оной 1-дэхи кварталай дүн тухай

...алһаа абтадаг эдеэ хоолой зүйл... үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ элбэгээр ...и түлөө республикын аймагуудай ...эрһэн социалис мүрысөөнэй байгша ...эхи кварталай дүнгые хаража ...СС-эй обкомой бюро, Буряадай ...инистрнүүдэй Совет, облпрофсовет ...тоогоо:

...лиин аймагта КПСС-эй обкомой, ...и Министрнүүдэй Соведэй, обл... дамжуулгын Улаан туг, 1000 тү...эдэхи мүнгэн шан барюулха. Тус ...худалдаха жэлэйнгээ түсэб 113 ...—108, үндэгэ — 110 процент дүүр...оной энэ үеынхидэ орходоо гүрэн...—6 процентээр, һү — 12 процентээр ...ажа, бүхы эбэртэ бодо малайнгаа гахайнуудайнгаа тоо толгойе олошоруулжа шадаа.

Улаан-Үдын аймагта 700 түхэригэй хоёрдохи мүнгэн шан барюулагдахань. Тус аймаг гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 21 процент, һү —11, үндэгэ — 41 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ, нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо мяха, һү — 4 процентээр ехээр худалдаад, эбэртэ бодо мал, хонидой, гахайнуудай тоо толгойе олошоруулаа.

Захааминай аймагта 500 түхэригэй гурбадахи мүнгэн шан барюулагдаха болоо. Аймагай колхоз, совхозууд гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө — 110 процент, һү — 124 процент дүүргэжэ, нёдондонойхитой сасуулбал, 16 процентээр ехэ һү худалдаад, эбэртэ бодо мал, хонин һүрэгэйнгөө тоо толгойе олошоруулаа.

...еспубликын колхоз, совхозуудта ...арай тарилгын хүдэлмэридэ бэлдэхэ, ...эниие үнгэргэхэ хэмжээнүүд тухай

...ой хабарай тарилгын ...рние хаһа саг соонь, ...тайгаар дүүргэхэ зо...гоор КПСС-эй обко... Буряадай АССР-эй Ми... Совет тусхай тогтоол ...

...й хабарай тарилгые ... үндэр дээдэ хэм...гэхын тула колхоз, ...ртээнһээ хаһа сагтань ... республикын хүдөө ...стерство, мелиорациин ... ажахын министерст...отехникын» нэгэдэл, ...й продуктнуудай уп...СС-эй райкомууд бо...комуудые колхоз, ...үтэлбэрилэгшэд уял...

...ые бэелүүлхын тула ... хэгдэхэ байна.

...тделени, бригада бү... тарилгые, үнгэргэхэ ...бүүдые неделиин бол...ожо дүүргэхэ, тэрээн ...бородуудые ашаглаха ...арүулан, урда жэл...гамал тарһан газар...ара, бусад ургамал...р хубаарилан тари...шалан тодорхойлхо, ...баян ургаса абахын ... технологи нэбтэрүүл...үрэжэл һайжаруулха, ...а болон мелиоратив... хэхэ хэмжээнүүдые ...соогоо хараалха ёһо...

...тарилгын эхилхэ боло...рэһэ хүрэнгые эрхим ...гохо шухала. Тингэ...ахынуудта, таряа ту... пунктнуудта бии ... оньһон машинануу... ехэтэйгээр хүдэлгэхэ, ...элгэдэ байһан үрэһэ ...лхоз, совхозуудаар ...дүүлжэ абхуулха шу...

...втор, хүдөө ажахын ...нгүүдые, нүүдэл ав...нуудые, техническэ ... агрегадууд болон ...нада тоһо, түлишэ ... түхеэрэлгэнүүдые ой...дэ заһажа бэлэн ...тэй. Хабарай тарил... трактор, машинануудта ...аруулһа хэхэ тусхай ...рилагшадтай агрега..., совхоз бүхэндэ ...айна. Газар хахалха ...дэ хоёр хүнэй хүртэ...улан тракторна брига...дануудые механизаторнуудаар бүридхэхэ, хэрэгтэй соонь сеялкэшэд болон тоһо, түлишэ хэжэ үгэдэг хүнүүдые, бусад хүдэлмэрилэгшэдые эртээнһээ оложо табиха шухала. Полевой стануудые хаһа саг соонь бэлдэжэ, тэндэ механизаторнуудай һайнаар ажаллаха, амарха эрхэ байдал бии болгохо ёһотой.

Шэнэ газар ашаглажа, нэгэ жэлэй таримал ногооной, мүн сэбэр паарай газарые хороогоод, 1972 ондо түсэбөөр хараалагдаһанһаа 2 мянган гектарта орооһо таряа нэмэжэ тариха тушаа аймагуудай оруулһан дурадхал һайшаагдаа. Мүн малда эдюулхэ ногоон тэжээл болгохын тула орооһо таряа тариха гэһэн дурадхал һайшаагдаа.

Гэршүүхэ, горох горитойгоор тарижа, таряа ехээр абахын тула эдэ ургамалнуудые нэмэжэ тариха даабари аймагуудта хүргэгдөө.

Хабарай тарилгын эхилхэ болотор бүхы шэнэ техникэ, запасной часть болон заһабарилгын бусад хэрэгсэл, түхеэрэлгэнүүдые, минеральна үтэгжүүлгэ гэхэ мэтые аймагууд болон ажахынуудтань абаашажа үгэхэ гэжэ республикын «Сельхозтехникын» нэгэдэл уялгалагдана.

Уһалагдадаг газарай ашаг үрые дээшэлүүлхын тула тодорхой хэмжээнүүдые зохёохо, таряалан, сабшалан уһалха бүхы оньһон техникые саг соонь бэлэн болгохо, тэрэшэлэн газар уһалха хүнүүдые хүсэд хүрэхөөр томилхо, тэдэниие зэр зэмсэг, хүдэлмэриин хубсаһаар хангаха гэжэ хүдөө ажахын мелиорациин болон уһанай ажахын министерствэнүүд уялгалагдаа.

Хүсэд хүрэхөөр шэнгэн түлишэ, түрхихэ тоһон гэхэ мэтые түрүүшын ээлжээндэ холын аймагуудта, уһанай саада тээхи ажахынуудта эртэнһээ зөөхэ гэжэ РСФСР-эй нефтеснабай Эрхүүгэй управлениин мэдэлэй Улаан-Үдын нефтебаза уялгалагдаа.

1972 ондо таряа талханай продуктнуудай управлениин, «Сельхозтехникын» нэгэдэлэй, мелиорациин болон уһанай ажахын министерствын предприятинуудые, колхоз, совхозуудые, хүдөө ажахын бусадшье эмхи зургаануудые электрын элшэ хүсөөр таһалгаряагүй хангаха тушаа «Бурятэнерго» управлени баһа уялгалагдаа.

Хабарай тарилгын хүдэлмэридэ хабаадалсуулхын тула апрелиин 15 болотор Улаан-Үдэ городой промышленна предприятинуудһаа дүршэлтэй 250 механизаторнуудые, хүдөө ажахын институдай механизациин факультедэй студентэнэрэй дундаһаа 100 хүниие, Ивалгын техникумһээ механизациин отделениһээ 70 хүниие, СПТУ-гэй һурагшадай дундаһаа 150 хүниие колхоз, совхозуудта үйлэдбэриин дүршэл абахыень майн 1 болотор эльгээхэ гэжэ Улаан-Үдын горком, горсовет, тусхай мэргэжэл олгохо управлени, партиин райкомууд болон аймгүйсэдкомууд, хүдөө ажахын институт, Ивалгын гидромелиоративна техникум уялгалагдаһан байна.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой хараалһанай ёһоор, тарилгада хабаадуулагдаһан механизаторнуудтай ажалай түлөөһые үгэхэ гурим зохёожо аймаг, ажахы бүхэндэ хүргэхэ гэжэ хүдөө ажахын министерствэдэ даалгагдаа.

Богони болзорто бусаагдаха урьһаламжын мүнгэ үгыт, запасной часть, тоһо, түлишэ, трактор, машина заһабарилгын хүдэлмэриин гаргаша, үбһэ тэжээл, үрэһэ хүрэнгэ, үтэгжүүлгэ, гербицид болон химиин бусад хорото зүйлнүүдые худалдан абаха, мүн тэдэниие зөөхэ, шэрэхэ, колхозниигуудай ажалай түлөөһэндэ үгэхэ мүнгэ зөөреэр туһалыт гэжэ финансова талаараа хүшэр байдалда ороһон зарим колхоз, совхозуудай, хүдөө ажахын һуралсалай — үйлэдбэриин, туршалга-үйлэдбэрилгын ажахынуудай, аймагуудай «Сельхозтехникын» нэгэдэлнүүд, отделени, магазин болон баазануудай гүйлтые 1972 оной июлиин 1 болотор хангаха гэжэ Буряадай гүрэнэй банкын контородо даалгагдаа.

Хабарай тарилгада эрхим һайнаар бэлдэхэ, хаһа саг соонь, һайн шанартайгаар үнгэргэхэ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, бүхы ургамалнуудай үндэр баян ургаса абахын түлөө бригада, звенонуудай дунда социалис мүрысөө эмхидхэхэ гэжэ КПСС-эй райкомууд, колхоз, совхозуудай партийна организацинууд уялгалагдаа.

Энэ тон шухала хүдэлмэридэ бэлдэжэ, тарилгын хүдэлмэриин хэр ябажа байһан тухай газетэнүүдэй хуудаһануудта, радио болон телевиденеэр үргэнөөр харуулжа байха гэжэ республикын, аймагуудай газетэнүүдэй редакцинууд, республикын Министрнүүдэй Соведэй телевидениин, радио-дамжуулгын комитет уялгалагдаа.

Газар һайжаруулха габшагай хоёр һара

МАРТ 25 — МАЙ 25

Хурамхаанай аймагай Дэрэнэй совхозой луговод Доржи Табхаргаевич Ринчинов мүнөө сабшалан дээрэ һайрамай уһа оруулжа сүлөөгүй байна. Нүхэр Ринчинов 9 жэлэй саада тээ пенсидэ гараһаншье һаа, жэл бүри сабшалангаа уһалжа, гектар бүхэнһөө 35 центнер үбһэ абана. Тэрэнэй даажа абаһан 400 гектар сабшалангай сэл хүхэ үбһые Уланхаанай, Намаагай, Хүшэгөөрэй болон бусад газарнуудай отарын хонид амтархан эдидэг.

Нёдондо жэлдэ Д. Т. Ринчинов социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ, совхоз соогоо чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэһэн юм. Энэ жэлдэ тэрэ эрхим шанартай үбһэ абаха уялга абаа.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДАЙ ПОЛИ ДЭЭРЭҺЭЭ МЭДЭЭСЭНЭ

ҺАЙРАМААР УҺАЛНА

Эдэ үдэрнүүдтэ Ашанга, Амгаланта нютагуудай сабшалан дээрэ хүн зон олон, хүлгөөтэй, шууятай болонхой.

Газар һайжаруулха габшагай хүдэлмэриин хоёр һарын эхилһэн түрүүшын үдэрһөө «Георгиевский» совхозой луговодуудай 14 звено сабшаландаа гараа һэн. Үсөөхэн хоног соо 200 гектар газарта минеральна үтэгжүүлгэ тараагдаа, 30 гектар сабшалангай болдог тэгшэлэгдээ, жэжэ бургааһа боролжо сэбэрлэгдээ.

Мүнөө эндэхи луговодууд уһалууриин һубаг ханааб, хаалта боолтонуудые шэнэлэн заһажа, тэрээгээрээ һайрам урадхуулан, аргатай газарыень уһалжа захалба. Түрүүшын гушаад гектар газарта һайрам табигдаа.

Үбэлдөө Ашанга гол дээрэ тошон ехэ халяагдажа, ехэнхи сабшалангые хоёр-гурба дахин уһалха аргатай болонхой.

Тэрэшэлэн 60 гектарта һайжаруулагдаһан бэлшээри бии болгохын тула 10 мянган һургааг бэлдэгдэнхэй.

Б. ЛАЙДАПОВ.
Хориин аймаг.

Үндэр баян ургасын түлөө тэмсэл

«Хабарай үдэр жэлые тэжээдэг» гэһэн оньһон үгын зүб байһые таряашан бүхэн мэдэдэг гээшэ. Эгээл энэ үедэ нуга сабшалан, таряалан дээрэ наг шэбхэ гаргажа тарааха, минеральна үтэгжүүлгэ оруулха хүдэлмэриие эмхи гуримтайгаар ябуулха, һайрамай уһаар газараа уһалха гээшэ ехэ удха шанартай. Улаан-Үдын аймагай «Мартын 8» колхозой ажалшад нуга сабшалан, таряалан һайжаруулха габшагай хоёр һарын туршада ехэхэн ажал хэхээр зэһэнхэй.

Һаянай байдалаар эндэ 1267 тонно наг шэбхэ, 300 тонно минеральна үтэгжүүлгэ таряалан, сабшалан дээрэ гаргагдаба. 100 гектар сабшалан һайжаруулагдаа. Газар таряалан дээрэ наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ гаргаха хүдэлмэри эндэ түлэг дундаа. Ажахын таряашад, габшагай хоёр һарын туршада үшөө 2.100 тонно шэбхэ гаргаха юм.

Хаһа сагтань газараа уһалбал һайн ургаса хуряажа абаха арга боломжонуудай нэгэн болоно. Тиимэһээ һайрам тогтоохо гээшэ ехэ удха шанартай. Эндэ 221 гектар сабшалан уһалагдахаар хараалагдана. Һайжаруулагдаһан бэлшээри хорёолхо хүдэлмэри хараалагданхай.

— Нуга сабшалан, таряалан һайжаруулха талаар ажахыда манай горитой ажал хэгдэхэ байна. Малдаа бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ гээ һаа, энэ шухала хүдэлмэреэ эмхи гуримтайгаар ябуулха гээшэ манай зорилго болоно, — гэжэ ажахын главна агроном Надежда Хирсантьевна Клементьева манда хөөрэбэ.

Энэ шухала ажалаа эмхи гуримтайгаар, һайнаар хэжэ шадабал Ганзуринай таряашад орооһо таряанай, үбһэ ногооной баян ургаса хуряажа абахань дамжаггүй.

И. МАРАКТАЕВ.

ПААРАА БОРНОЙЛЖО ЭХИЛБЭ

Һаянай наруули дулаан үдэрнүүдтэ таряалан дээрэхи саһан хайлажа һалаба. Үдэр ерэхэ бүри газарай хүрьһэн улам гэдэнэ. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой таряалан дээрэ хүлгөөтэй болонхой. Михаил Иванович Ковалевскиин хүтэлбэрилдэг бригадын механизаторнууд 1.300 гектар паараа, намар хахалагдаһан 400 гектар таряалангаа борнойлжо, шииг нойтыень хушажа захалба. Мүнөө үедэ Талын Булагай таряалан дээрэ 8 агрегат ажаллана. Һаянай байдалаар ажахыда 1.000 гаран гектар таряалан борнойлогдоод байна. Эндэ дүй дүршэлтэй үнинэй механизатор Гармажап Ачитуева, аха дүүнэр Ковалевскитан үдэр бүриингөө даабариие үлүүлэн дүүргэнэ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ энэ коллектив гектар бүриһөө 17.5 центнер орооһо суглуулжа, аймаг соогоо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ илгаржа, «Алтан анзаһан» гэһэн шагналда хүртэһэн. СССР гүрэнэй тогтоһоор 50 жэлэй ойдо энэ бригадын механизаторнууд орооһо таряанай баян ургаса хуряажа абахаар зэһэнхэй.

Сэлэнгын аймаг. **В. САЖИН.**

БЭЛШЭЭРИИН ТАЛМАЙ ХОРЁОЛОГДОНО

Энэл аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой сабшалан һайжаруулгын отрядай гэшүүдэй жэл бүри ехэ ажал хүдэлмэри хэдэгэйнь ашаар һүүлэй жэлнүүдтэ ногооной ургаса һайжаржа, тэжээлэй валовой суглуулбари дээшэлһэн юм. Мүнөө нуга, сабшалангуудые һайжаруулха талаар габшагай хоёр һара соносхогдонхой. Тус отряд сабшалан дээрэ 300 тонно наг шэбхэ гаргаад, культурна бэлшээридэ хараалагдаһан талмайе хорёолжо байна. Мүнөө 1200 метр талмай хорёологдонхой.

Апрелиин 15-да Бүхэсоюзна коммунис субботник

АХА

КПСС-эй Ахын райкомой нэгэдэхи секретарь, штабай түрүүлэгшэ П. Д. Марзаев телефоноор иигэжэ мэдүүлбэ:

Сахилма сагаан саһан малгайтай шобхо үндэр Саяан уулын хормойдо оршодог Аха нютагай ажалшад апрелиин 15-да болохо Бүхэсоюзна коммунис субботнигые эмхи гуримтайгаар үнгэргэхөөр шиидэнхэй.

Энэ үдэр аймагаймнай колхозуудай ажалшад нуга сабшалан дээрэ наг шэбхэ гаргажа тарааха, һайжаруулагдаһан бэлшээриин хорёо бариха юм. «Улаан Аха» колхоздо иимэ түхэлэй бэлшээри түхеэрхын тула Орлик тосхонһоо 30 гаран эрэшүүл ошожо хүдэлхэ юм. «Коммунизм», «Октябриин 50 жэл» колхоздо наг шэбхэ сабшалан дээрэ гаргажа тарааха ажалда зуугаад хүдэлмэрилэгшэд хабаадаха. Госверопромхозой хүдэлмэрилэгшэд «Коммунизм» колхозые шефтээ абаһан. Энэ үдэр шефүүдынь эндэ ерэжэ, малай байра бариха түсэбтэй. Орлик тосхониие болбосон түхэлтэй болгохын тула ехэ ажал хэгдэхэ юм. Коммунис субботнигые хэзээ хэзээнэйхиһээ эмхитэйгээр үнгэргэхын тулада партийна эхин организацинууд ажалшад болон алба хаагшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулна.

Субботник болотор тоотой үдэрнүүд үлэбэ. Апрелиин 15-да Бүхэсоюзна субботнигто аймагаймнай бүхы ажалшад, һурагшад эдэбхитэйгээр хабаадажа, юһэдэхи табан жэлэй түсэб болзорһоо урид дүүргэхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулхаар зэһэнхэй.

БАРГАЖАН

Партиин райкомой секретарь, субботник үнгэргэхэ штабай начальник В. Г. Настобурский иигэжэ мэдүүлбэ.

— Бүгэдэ арадай тон шухала энэ хэрэгые эмхи һайнтайгаар, эдэбхи үүсхэлтэйгээр үнгэргэхын тулада аймаг доторнай комисси бии болгогдоо һэн. Субботнигые эмхидхэхэ, ударидаха тусхай штабууд колхоз, совхозуудта, предприяти, эмхи зургаануудта байгуулагдаһан байна.

Аймагай промышленна предприятинуудай бүхы 4220 хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшад энэ үдэр нэгэ хүндэл эмхитэйгээр ажалдаа гаража, 54.600 түхэригэй продукци үйлэдбэрилхеэр түсэблэнэ. Мүн аймагай түб тосхоной комсомолшууд нютагайнгаа пионерскэ лагериие һэльбэн шэнэдхэжэ, дүүнэртээ һайн бэлэг бариха байна.

Сельскэ Соведүүдэй 349 алба хаагшад, хүдэлмэрилэгшэд нютаг нютагайнгаа колхоз, совхозуудта 1015 түхэригэй хүдэлмэри хэхээр хараална. Тиихэдэ партиин райкомой, милициин таһагай, аймагай газетын редакциин хүдэлмэрилэгшэд Уланай колхозой һургааг бэлэдхэхэ хүдэлмэридэ хабаадалсаха.

ПОДГОРНЫЙ ТУРЦИДА

...Верховно Соведэй ...Түрүүлэгшэ Н. В. ...урциин Республикын ...жевдет Сунайн уряа...й хэрэгээр Анкарада ...лохоёо апрелиин 11-дэ ...

...эродром дээрэ Н. В. ...үхэд Д. С. Полянский, ...опов болон бусад ту...шөө.

... (ТАСС). СССР-эй ...оведэй Президиумэй ...Н. В. Подгорный, үдэ...оһон хүнүүд албанай ...релиин 11-дэ Анкарада ...

...гэжэ аэродром дээрэ ...дые Турциин Респуб...идент Джевдет Сунай, ...рүүлэгшэ Текин Ары...альна палатын тү...айт Осман Авджы, ...нистр Нихат Эрим, ...вительствын гэшүүд ...шаалтад угтаа.

...оюзай, Турциин Рес...рэнэй гимннүүд дуулаг...ериин салют нээрээ. ...рный, Д. Сунай хүндэ...аруулай урдуур яба...

Хэблэлдэ зорюулжа СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорнын хэһэн мэдүүлгэ дотор иигэжэ хэлэгдэнэ:

«Ехэ һонирхолтой, хани барисаанай халуун мэдэрэлтэйгээр Турциин Республикада дахин ерээд байнабди. Тогтоһон гурим заншалай үндэһөөр, Совет-Турциин харилсаануудта хабаатай асуудалнуудаар, уласхоорондын шухала асуудалнуудаар Президенттэй, Турциин гүрэнэй бусад ажал ябуулагшадтай һанал бодолоо зүбшэлхын тула, Президент Джевдет Сунайн хани ёһоной уряалаар, албанай хэрэгээр айлшалжа ерэбэбди.

Советскэ Союз ба Турци — ойрын хүршэнэр. Һайн, хани ёһоной харилсаатай байха гээшэ хүршэ гүрэнүүдэй зайлашагүй хэрэг болоно. Энэ талаар Совет-Турциин харилсаа холбоое хүгжөөлгэ манай арадуудай аша туһада харюусахаһаа гадна, мүн уласхоорондын амгалан байдал бэхижүүлгын хэрэгтэ харюусаха гээд этигэнэбди.

Эхилээд байгааша аяншалгамнай Советскэ Союзай, Турциин Республикын хоорондохи хани хүршэ, холбоо барисаата харилсаае улам үргэдхэхэ, хүгжөөхэ хэрэгтэ туһа хүргэхэ байха гээд найдажа байһанаа элирхэйлэн мэдүүлхые хүсэнэб.

Энэ ушараар дашарамдуулан, Анкарын хүн зондо, бүхы турок арадта совет арадай үмэнэһөө, өөрынгөө зүгһөө амаршалга дамжуулхые, эрхим хүсэлэй мэдүүлхые хүсэхэ байнаб».

Н. В. Подгорный Д. Сунайтай хамта тусхайлан бэлдэгдэһэн байра тээшэ ошобод.

Эдэнэй дабшаха замдань сутлараһан Турциин ниислэлэй хүн зон Советскэ Союзһаа айлшадые хани халуунаар амаршалаа.

АНКАРА. (ТАСС). Н. В. Подгорный апрелиин 11-дэ Турциин Республикын түрүүшын Президентын — Кемаль Ататюркын мавзолейдэ ошожо, тэрэнэй хуурсагай дэргэдэ венок табиба.

Н. В. Подгорный эндэ ерэһэн хүндэтэ хүнүүдэй бэшэдэг дэбтэртэ иимэ тэмдэглэл хэбэ: «Шэнэ түхэлэй Турциин үндэһэ һуури табигша Кемаль Ататюркын дурасхаалые хүндэлдэгбди. Энэ хүниие Турциин Республикын гүрэнэй ба сэрэгэй элитэ ехэ ажал ябуулагша, манай ороной эрхим хани мүн гэжэ совет хүнүүд үндэрөөр сэгнэн ёһолдог».

СОВЕДҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ ЗҮБЛӨӨН

Верховно Соведүүдэй президиумүүдэй, автономито республиканууддай министрнүүдэй соведүүдэй, крайгүйсэдкомуудай ба облгүйсэдкомуудай секретарьнарай, хэрэгүүдые эрхилэгшэдэй, эмхидхэлэй, эмхидхэлэй-инструкторска таһагуудые даагшадай зүблөөн апрелиин 11-дэ нээгдээ. Энэ зүблөөе РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум, РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет үнгэргэнэ.

«КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр Россин Федерациин ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй эмхидхэлэй-ниитын хүдэлмэри улам һайжаруулха тухай» асуудалаар РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо А. М. Школьников элидхэл хэбэ.

Москва хотын ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой секретарь А. М. Пегов, Краснодарска крайгүйсэдкомой секретарь С. С. Попов, Татарай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй эмхидхэлэй-инструкторска таһагые даагша Ю. Г. Мангушев, Ленинградска облгүйсэдкомой секретарь А. В. Смирнова, Калининска облгүйсэдкомой түрүүлэгшэ Ф. В. Казнов болон бусад хүдэлмэриингөө дүй дүршэлые хубаалдаһан, партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые, Соведүүдэй хүдэлмэриин асуудалнуудаар КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан мэдээжэ тогтоолнуудые, районно, городской, сельскэ ба поселково Соведүүд тухай РСФСР-эй хуулинуудые дүүргэлтэ болгожо байха үедэнь Соведүүдэй ажал ябуулгада бии болоһон шэнэ формонууд, онол аргануудые шэнжэлэн тайлбарилһан байна. Совет Социалис Республикануудай Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо нютагай Соведүүдэй хэр зэргээр бэлдэжэ байһан тухай мүн лэ хөөрэбэд.

Зүблөөнэй хүдэлмэридэ РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо О. П. Колчина, КПСС-эй ЦК-гай эмхидхэлэй-партийна хүдэлмэриин таһагые даагшын орлогшо Е. З. Разумов, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь Х. П. Нешков, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй хэрэгүүдые эрхилэгшэ И. С. Смирнов, СССР-эй ба РСФСР-эй Верховно Соведүүдэй Президиумүүдэй, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, республикын министерствэнүүд болон албан зургаануудай түлөөлэгшэд хабаадаа.

Зүблөөн үргэлжэлһөөр.

ЗАМБУУЛИНИИЕ ШЭНЖЭЛГЫН ЭХИ ТАБИГШЫН ТҮРЭЬЭН НЮТАГТА

КАЛУГА. (ТАСС). Ока мүрэн шадархи ородой эртэ урдын хотые замбуулин шэнжэлгын үлгы гэжэ нэрлэдэг. Совет ороной нютаг бүхэнһөө, хилын саанаһаа экскурсантнууд планетэнүүд хоорондын харилсаанай сэсэн мэргэн теори гаргагша К. Э. Циолковскиин научна уг баялигтайнь танилсахын тула эндэ олоороо ерэнэ.

Замбуулинай нюусые тагнан шэнжэлэгшэ Юрий Гагаринай һуури табиһан, Циолковскиин нэрэмжэтэ Космонавтикын түүхын гүрэнэй музейн хүдэлмэрилэгшэд Космонавтикын үнгэрэгшэ жэлэй һайндэрһөө хойшо үнгэрһэн хугасаа соохи хүдэлмэриингөө дүнгүүдые согсолон гаргаа. Энэ үе соо эндэ 350 мянга гаран хүнүүд ерэһэн байна. Космонавтикын эхи табиһан нютагта Украинын, Белоруссиин, Азербайджанай, Киргизэй, Молдавиин ба бусад совет республиканууддай олон зон ерэжэ харана. Болгари, ГДР, Польшо, Аргентина, Инди, США, Япон ба бусад гүрэнүүдэй делегацинууд музейн зошод болоһон байна.

Музейн научна хүдэлмэрилэгшэд предприятинуудта, колхозууд, һургуулинуудта, Совет Армиин сэрэгшэдтэ ходо айлшалжа байдаг. Эдэнэр жэлэй турша соо музейһээ ондоо тээгүүр 470 гаран лекци уншаа, замбуулинай дайдые шэнжэлгын асуудалнуудаар хэдэн арбаад суглаа үнгэргөө. Хүдөө нютагуудай ажалшадай хэрэглэмжэ эрхим һайнаар хангаһанай түлөө музейн коллектив СССР-эй Культурын министерствын ба профсоюзай ЦК-гай нэгэдэхи шатын дипломоор шагнагдаа.

ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЫН НЭРЭ ХҮНДЭ

Хүдөө ажахые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ хэрэгтэ парти, правительствын зүгһөө саг үргэлжэ анхарал оролдолгын гаргагдажа байдагынь манай аймагай жэшээ дээрэһээ элеэр харагдана. Культурна ажаһуудалай ба үйлэдбэриин барилганууд жэл бүри олоор бүтээгдэжэ, һуурин тосхонууднай болбосон түхэлтэй болоно, колхоз, совхозуудай материально-техническэ баа-за, ажалшадай байдал улам һайжарна. Үнгэрһэн табан жэлэй туршада аймагай ажахынуудта элдэб янзын барилга хэхэ, оньһон техникэ болон бусад зүйлнүүдые худалдан абаха хэрэгтэ гүрэн түрэһөө аяар 30 миллион 135 мянган түхэриг һомологдоһон байна. Энээнэй ашаар колхоз, совхозууднай хүгжэн һалбарна, экономиконь бэхижэнэ. Гүрэндэ тариан, мал ажалай продуктнуудые худалдаха табан жэлэй даабаринууд болзорһоо урид дүүргэгдэе. Эдэ жэлнүүдэй туршада колхозуудай олзо доход нэгэ хахад, сэбэр олзонь хоёр дахин ургаа.

Мүнөө үедэ хүгжэнги социалис ажахые, тииһэ тиитэрээ колхоз, совхозуудые хүтэлбэрилхэ гээшэ харюусалга ехэтэй, орёо бэрхэтэй хэрэг мүн. Тиимэһээ энэ тушаал дайралдаһан лэ хүн бүхэндэ даалгагдадаггүй. Һүүлэй жэлнүүдтэ аймаг доторнай хүтэлбэрилхы тушаалтад нилээд шэнэлэгдээ. Хамтын хэрэгэй түлөө хүсэ шадалаа, ами бэеэ гамнангүй ябаһан, колхоз, совхозуудай экономикын хүгжэлтэдэ хубитаяа һала оруулһан зарим хүтэлбэрилэгшэднай үндэр наһатай боложо пенсидэ гараа, орондонь шэнэ халаан дэбжүүлэгдээ.

Хүтэлбэрилэгшын шэнжэ шанар олон юумэнһээ бүридэдэг гээшэ. Тэдээн соонһоо эгээл шухалань юуб гэбэл, хүн бүхэндэ хүтэлбэрилэгшын зүбөөр хандаха арга шадабари, ажахын үдэр бүриин али олон ажал хэрэгүүдээ хүнүүдые хүмүүжүүлгын партийна худэлмэритэй нягта холбоотойгоор эмхидхэжэ шадаха дүй дүршэл болоно. Имагтал энээнһээ хүтэлбэрилэгшын нэрэ хүндэ дээшэлхэ, коллективтэ үзүүлһэн нүлөөнь хүсэ ехэтэй болохо.

Хэдэн зуун хүн зоной дунда хүндэтэй хүтэлбэрилэгшэ болохо гээшэ бэлэн хэрэг бэшэ. Иимэ хүндэдэ хүрэхын тулада үйлэдбэрэ шадамар бэрхээр эмхидхэжэ шадахаһаа гадна, хүнүүдтэ хэрэгтэ шэрүүнөөр хандахагүй, бэеэ барижа шадаха, уулагар түргэн зантай байхагүй, номгон даруу, хубхай хооһоор үрилхэгүй, хүнэй харасатай байха ёһотой гэжэ ажаглагдаһан. Иимэ шэнжэ шанартай хүтэлбэрилэгшэ аймаг доторнай олон. Тэдэнэй нэгэн — Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат С. В. Устинов болоно. Тэрээн тушаа мүү үгэ дуулагдахагүй. Колхоздоонь ухибүүдтэе эхилээд, үбгэд хүгшэд хүрэтэрөө булта тэрэниие манай «Батя» (эсэгэ) гэжэ нэрлэдэг болонхой. Нүхэр Устинов наһа 46-тай болоод ябабашье, үндэр наһатай шэмэшэгүүдэй эгэһээ нигэнжэ нэрлүүлхэ хүндэдэ гансата хүртөөгүй бэшү.

Сергей Вахрамович 7—8 жэлэй урда тээ аймаг соо томохон ажахы болохо Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшээр һунгагдаһан юм. Урда тээнь аймагай главна ветеринарна врачаар хүдэлжэ байгаа. Ажахын экономико, колхозниктнуудай һуудал байдал нилээд һайжараа, материально-техническэ баазань бэхижээ. Һаяхан колхозойнхид хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, гүрэндэ худалдаха табан жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн һайн һайхан мэдээ гаргаа. Эндэнэй табан жэлэй туршада даабариин гадуур 8.000 центнер мяха, 7.200 центнер һү, 165 центнер ноһо худалдаха гэжэ шиидэһэй. Эдэ желнүүдэй туршада ажахын олзо доходынь 1,7 дахин ехэ болоо гэхэ гү, али 2,5 миллион түхэригөөр ехэ. Ажалай бүтээсэ 40 процентоор дээшэлүүлэгдээ.

Сергей Вахрамович дээдэ эрдэмтэй мэргэжэлтэй, хүдөө ажахын үйлэдбэрые һайн мэдэхэ гээд хамаг юумые өөрөө гансаараа шиидэхэ һэм гэжэ оролдодоггүй, харин мэргэжэлтэд, дунда зиндаанай хүтэлбэрилэгшэд болон колхозникуудайнгаа хододо зүбшэжэ, тэдэнэй һанал бодолдо үндэһэлэн ажалаа ударидадаг занзалтай. Хүтэлбэрилэгшэ, мэргэжэлтэдынь үнэ хэрэгтэй харюусалгатайгаар ажалладаг. Тиимэһээ тэдэнэй эдэбхи үүсхэл, харюусалга дээшэлдэг.

Нүхэр Устинов юрын колхозник бүхэндэ зүбөөр хандаха, үгэ хүүрэжэ ойлгосоно өөрын онсо арга шадабаритай. Хүн бүхэнэй гүйлтада анхаралтайгаар хандадаг, тэрэниинь саг соонь дүүргэхые оролдодог. Колхозой оршон сурах, колхозникуудайнгаа культурна ажаһуудал байдал һайжаруулхые саг үргэлжэ эрмэлзэдэг. Хамаг шухала асуудалнуудые правлениин заседани дээрэ зүбшэдэг, тэндэ абтаһан шиидхэбэриин саг соогоо бэелүүлгэдэ хүн бүхэндэ тулада эмхидхэлэй болон политическэ худэлмэрые үргэн ехэтэйгээр ябуулдаг. Правлениин заседанида мэргэжэлтэд, дунда зиндаанай хүтэлбэрилэгшэдһээ гадна, ажалай түрүүшүүд, үндэр наһатай колхозникууд уригдадаг, тэдэнэй һанамжа дурадхалнууд анхарадаа абтадаг.

Мүнөөнэй хүтэлбэрилэгшэ хадаа политическэ үзэл бодолоороо хатуужанги, хүгжэлтын жама ёһые урид һайшаан мэдэхэ, шэнэ юумэндэ абьястай, тэрэниие ажабайдал, үйлэдбэридэ түргэн нэбтэрүүлхые эрмэлзэдэг, хүнэй харасатай хүн байха ёһотой. Түрүүлэгшын байнгэ соо орохоодо, арадай ажахын болон байхамнай газета, журнал, политическэ ном, брошюранууд сэд... дээрэһээ, шкаф соонһоо дүүрэн байдаг. Сүлөөтэй сагтаа өөрыгөө эрдэм мэргэжэл саг үргэлжэ дээшэлүүлжэ байдаг. Хүдөө ажахын асуудалһаа гадна, политическэ, наукын темээр хүн зоной дунда лекци худо уншадаг, хөөрэлдөө үнгэргэдэг.

Колхозой правлени партийна организацитай нягта холбоотойгоор ажалаа эмхидхэдэг, һанамжа дурадхалыень үндэрөөр сэгнэдэг. Юүб гэхэдэ, коммунистнууд олониитэ эдэбхитэдэй түһаламжагүйгөөр ямаршье асуудал түргэнөөр, гүнзэгыгөөр шиидхэжэ шадахагүй, алдуу эндүү гаргажа болохоб гэжэ Устинов һайн мэдэдэг. Ушар иимэһээ колхоздо социалис мүрысөөн үргэн ехэтэйгээр эмхидхэгдэдэг, ажалай бүтээсэ дээшэлдэг.

Хори гаран жэлэй туршада колхозой түрүүлэгшээр хүдэлжэ байһан Ц. С. Семёнов тушаа магталһай үгэнүүдые халангүй аргагүй. Цырен Семёнович үни удаанай хүтэлбэрилэгшэ. Ажабайдалһаа гэгдэхэгүй гэжэ үргэлжэ, оролдолго, газета, журнал, ном һудар ходо уншажа, эрдэм мэдэсээ саг үргэлжэ дээшэлүүлжэ байдаг хүн юм. Колхозынь тон ехэ, тараг һуурин бии. Дээдэ-Ичтайһан ахилаад, Хохюортын-Булаг хүрэтэр үргэлжэлһэн 80 гаран мянган модой газарта ажахын табан томо бригаданууд һууринажаа. Гэбэшье хүтэлбэрилэгшэ эмхитайгээр, түргэнөөр ябуулдаг. Бригаданууд зүбөөр хубааригдаханхай. Правлениин шиидхэбэриин саг соогоо бэелүүлгэдэ гол анхарал хандуулдаг. Тиимэһээ ажахыда эмхидхэлэй худэлмэри һайнаар ябуулагдана. Газаа уһанай эрхэ байдалые шагнажа абан, ажахы доторхи һалбари бүхэнние тухэай шэгнэлтэтэйгээр колхоз хүгжэн оршон горитой худалмэри ябуулаа. Тиигэжэ Галтай, Харгаһата, Хушуун-Үзүүртэ хонин һүрэг, Калиновка, Дээдэ-Ичтайда эбэртэ бодо мал, шубууд үсхэбаригдаа. Энээнэйнь ашаг үрэ олзотоор харагдаа. «Знамя Ленина» колхоз республика соо томохон ажахынуудай нэгэн гэжэ тоологдодог болонхой. Жэл соо оруулдаг олзо доходынь хоёр миллионһоо үлүү гаранхай. Колхозой экономикын жэл бүри ургахада, культурна ажаһуудалай болон үйлэдбэриин барилганууд олоор бодожо олгогдоо. Һүүлэй арбан жэлэй туршада колхоздо хоёр дунда, найман жэлэй, хоёр эхин шатын һургуулиин гурбан байшан, медицинскэ табан пункт, бригада бүхэндэ 150—200 хүнэй багтаамжатай клуб, колхоздо түб — Хушуун-Үзүүртэ АТС, радиоузел, саад-ясли болон бусад барилганууд ашаглалгада үгтөө. Тиихэдэ бүхы колхозникуудай 90 процент шахуунь шэнэ гэрнүүдые толлоод ороо. Холын хониндой хүнүүд һаруул уужам интернадта түлөөһэгүйгөөр байжа ном үзэнэ. Хушуун-Үзүүр тосхониие городой түхэлтэй болгохо холын хараата түсэб табигданхай. Эндэ тус тустаа 24 квартиратай гурбан дабхар гэрнүүд, колхозой правлени, АТС, һургуули, тамаралгын бассейнтэй спортивна корпус, 150 хүүгэдэй байха комбинат, худалдаа наймаанай түб гэхэ мэтэ барилганууд баригдаха. Тосхоной дунда һургуули табан гектар талмай эзэлхэ юм. Хэрбээ мүнөө Хушуун-Үзүүртэ 200-гаад урхэтэ айл һуудаг һаа, тэдэнэй тоо хоёр дахин олошорхо зэргэтэй. Мүнөө желнүүдһээ эхилжэ, эндэ хүдэлдэ наймаанай түб баригдажа захалхань.

Томохон энэ ажахыда колхозникуудай үдэр бүриин эрилтэ хүсэд хангаха, ажаһуудалайнь, ажал худэлмэриинь эрхэ байдал һайжаруулгада гол анхарал хандуулагдана. Эдэ бүхы хэрэгүүдтэ ехэ үнинэй хүтэлбэрилэгшэ, колхозой түрүүлэгшэ Ц. С. Семёновой габьяа ехэ. Үндэр наһатай болобошье, Цырен Семёнович хододоо эдэбхи ехэтэй, хүл хүнгэн, шэнэ юумэнэй түлөө эрмэлзэжэ байдаг. Тиимэһээ колхозникуудайнгаа дунда хүндэтэй болонхой. Тэрэ элдэб асуудалаар хүн зоной дунда лекци уншадаг, хөөрэлдөө хэжэ байдаг. Хүнэй гүйлтада арсаа гэжэ байхагүй. Үдэр һүни хамаагүй, туһалхые оролдодог. Нэгэ иимэ жэшээ дурдаһуу. Колхозой түб тосхонһоо холо Талын-Булагта һуудаг хонишон Д. Нагмитова нарайлха болоод, хүндөөр үбшэлөө гэжэ һүни орой дуулаһаар лэ, Цырен Семёнович жолоошондоо эжэнэ, хүнгэн машинаараа Дарижабые аймагай больницада түргэн абаашажа ерээд «Волга» машинаяа үгэһэн юм. Үглөөдэрынь аймагай түб хэрэгээр ерэхэдээ, нарайлалгын гэртэ зорижо орожо, Нагмитова ямар байна аа гэжэ һонирхоһон, гэр бүлэдөө олон болоһоноорнь амаршалһан байна. Түрүүлэгшын хүн зондоо анхаралтайгаар хандадаг иимэ ушар гэршэлһэ бишүү. Эгээл тиимэһээ түрүүлэгшэдэ хүнүүд дуратай, үгэ хүүрыень дууладаг, хүндэлдэг юм.

Гэхэ зуура «Ой модон үндэртэй набтартай, олон зон һайнтай муутай» гэдэгтэл, мүнөө сагай эрилтын ушар ёһые мэдэхэгүй гэхэ гү, али тэрэниие тоохогүй, урдаһаа 30-аад, 40-өөд онуудай барга бүдүүлиг онол арга хэрэглэдэг зарим ушарнууд хаа-яа дайралдадаг. Жэшээ болгон, М. Р. Батышевые абаад хараял. Байгал-Хударын «Оймороп» совхоздо ветеринарна врачаар хүдэлжэ байһан мэргэжэлтэ Батышев республикын Хүдөө ажахын министерствын зүүршалгаар «Авангард» совхозой директорээр томилогдоо һэн. Нүхэр Батышев энэ тушаалда хоёр жэл шахуу худэлжэ зүүрэ, ажалые зүбөөр эмхидхэжэ, совхозой экономикые дээшэнь гаргажа шадахагүйһөө гадна, уруунь оруулһан байха юм. Ниитын малай тоо толгой олошорхо, ашаг шэмынь дээшэлүүлхэ, гүрэндэ тариа, мал ажалай эдэ хоолой түрүүлэлгые худалдаха түсэб-даабаринууд нэгэшье дүүргэгдэхэгүй. Энээнһээ уламжалан, тус совхоз мүнөөшье хүл дээрээ гаража ядажа ябана. Михаил Родионович Батышев хүдөө ажахын үйлэдбэри мэдэхэгүй хүн байха гэхэ биш эндэ хэлэгээгүйбди. Тэрэ бэрхэ мэргэжэлтэн. Тэдэ юун дутаадаһаб гэхэдэ, тэрэ зонтой худэлжэ шадаагүй. Бүхы юумэн захиралтын хүсөөр бэелүүлэгдэхэ зэргэтэй гэжэ һанадаг байгаа бшуу. Хүнүүдтэ хэрэгтэ шэрүүнөөр хандадаг, мэргэжэлтэдэй хэлэһэн үгэ дуулаһагүй, гансал мининхээр болоху гэдэг байгаа. Үнгэржэ ерэхэдээ, мэргэжэлтэд, дунда зиндаанай хүтэлбэрилэгшэдые ямаршье үндэһэ баримтагүйгөөр ажалһаань сүлөөлхэ, һэлэжэ һэдхэжэ захалаа. Ажал хүдэлмэриин урагшатай һайнаар ябажа үгэхэйгүйдэ худэлмэришэдэй дунда өөрынь нэрэ хүндэ бууража эхилээ бшуу. Нэгэтэ 1969 онһоо хабар совхоздонь ерэжэ директортэ ороходонь, М. Р. Батышев главна агрономоо урдаа байлгажархёд; «Ши миниин хэлэһэшээр боло, ажалаа хэ. Шэниисээ хэзээ тарижа эхилхэ тухайшын захиралта бэшэхэмни. Дүүргэнгүй байхаш, харюусахал байхаш» гэжэ байгаад шанга шангаар бадашажа, ганиржа байба. Ушар ёһыень, арсалдааень мэдэжэ абхамни, хааха ямар поли дээрэ артын тарилга хэзээ эхилхэ тухай болзор дээрэһээ иимэ хөөрэлдөөн гараһан байгаа һэн. Мэргэжэлтын үүргэ, эдэбхи үүсхэл, харюусалга дээшэлүүлхын орондо мини захиржа байдалаа бууруу ябадал гэжэ гэжэ Батышев тэрэнтэ партиин райкомой бюро, аймсоведэй гүйсэдкомой сүглаан дээрэ оло дахин хэлэгдэһэн байна. Тэдэ тэрэ бурууга мэдэхэгүй, өөрынхеэл урдаа барһад, будуулиг хэрээгы онол арга хэрэглэжэ үргэлжэлээ. Партиин райком, аймсоведэй гүйсэдком нүхэр Батышевые ажалһаань сүлөөлхэ баатай болоо һэн. Хүтэлбэрилэгшэ өөрын онсо эрхэтэйшье һаа, тэрэ имагтал захиралтын хүсөөр найдаха зэргэгүй гэжэ байха бүү. Мүнөөнэй бүхы юумэн гансал захиралтаар дүүргэгдэхэгүй бөөлэ. Буряад арадай хэлэгдэдэг ёһоор, «Үүлэнэй забһараар наран хураса, үдэр хоногой ноён шанга» гэдэгтэл, М. Р. Батышев униишье болоногүй директорэй тушаалһаа хахасаһан байха юм. Олон жэлдэ партийна хүтэлбэрилхы тушаалда худэлһэн, хүдөө ажахын үйлэдбэри һайн мэдэхэ А. Ф. Плюснин мүнөө тус совхозой директорээр худэлмэрилнэ. Ажал худэлмэриинь гамгүй һайн ябана, худэлмэришэдэйнгөө дунда хүндэтэй болоод захалаа.

Мүнөө үе сагай хүтэлбэрилхы кадрнууд тушаа табигдаһан эрилтэ КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүд, съездын баталан абаһан резолюци дотор тон тодоор заагдана. Центральна Комитедэй тоосоото илаһал соо нүхэр Л. И. Брежнев иигэжэ онсолон тэмдэглэһэн байна: «Заримдаа хүтэлбэрилхы худэлмэрилэгшэ ажабайдалай бүхы нюусануудые ойлгодог, бүхы юумые мэдэдэгби гэжэ һанадаг байха юм. Тиимэ хүн бусадай дүй дүршэл болон эрдэм шадабарине шадамараар хэрэглэхэй орондо бүхы асуудалнуудаар заабаринуудые үгэжэ, бултаниие албадан захиржа эхилдэг байха юм». Эдэ үгэнүүд Батышевай хүтэлбэрилхы онол аргада сэхэ хамаатай.

Партиин райком, аймсоведэй гүйсэдком хадаа хүтэлбэрилхы тушаалтад бэрхэ эмхидхэшэд байһанһаа гадна, үзэл суртаалай талаар хатуужанги, хүн бүхэнтэй зүбөөр хандаха арга шадабаритай, хүмүүжүүлхэ байхэ хэрэгтэй гэһэн эрилтэтэйгээр бүхы ажалаа ябуулна. Энэ зэргэтэмнай хүдөө ажахын эрдэм шудалха университет, түрүү дүй дүршэлэй семинарнууд эхилэн хүдэлнэ. Аймагайнай бүхы колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна организацинуудай секретарьнар, дунда зиндаанай хүтэлбэрилэгшэд, эдэбхитэд, хамта зуу гаран хүн тус университедтэ һуралсана.

Ц. ЦЫБИКОВ,
Мухар-Шэбэрэй аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

РЕДАКЦИҺАА: арадай ажахые хүтэлбэрилхэ хэрэг улам һайжаруулха, олониитэ ажалшадые үргэнөөр хабаадуулха гээшэ партиин XXIV съездын табиһан шухала зорилгонуудай нэгэн болоно. Хүтэлбэрилгын дүршэлэй али олон талыень гүнзэгыгөөр харуулха зорилгоор манай редакци «Хүтэлбэрилэгшын нэрэ хүндэ» гэһэн шэнэ гаршаг нээбэ. Тиимэһээ энэ асуудалаар һанамжа бодомжонуудаа хэлэхыетнай гуйжа, манай редакци уншагшад, таанарта хандана.

Һуралсалай энэ жэлдэ Худаһай совхозой партком коммунистнууд болон комсомолшуудай политическэ һуралсал эмхидхэн хүтэлбэрижэ эрхэ ябаһа байжаруулха. Энэ шухала худэлмэриин хэр зэргэ ябажа байһан тухай асуудал парткомой заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн. Пропагандистнууд нүхэд Ж. Ж. Гомбоев, Б. Р. Ранжуров болон бусад даһан хэрэгтэ харюусалгатай хандана, һуралсалайнгаа хэшээлнүүдые һайн бэлэдхэлтэйгээр, удха гүнзэгыгөөр үнгэргэнэ.

КПСС-эй райкомуудһаа мэдээсэнэ

КОММУНИСТНУУДАЙ ҺУРАЛСАЛ

Иимэ сэгнэлтэ тус парткомой тоосоо зүбшөөд, КПСС-эй райкомой бюро үгэһэн байна. Гэхэтэй хамта коммунистнуудай ба комсомолшуудай марксистско-ленинскэ һуралсал хүтэлбэрилгэдэ дутагдалтайгаар эмхидхэжэ гэжэ бюро тэмдэглэһэн байна. Зарим кружок болон хүрүүгтин хэшээлнүүд үсөөн хүнүүдтэйгээр үнгэргэгдэнэ. Энэ талаар илангаа нэгэдэхи, хоёрдохи отделениннүүдэй партийна эхин организацинууд шүүмжэлэгдэ ороо.

Партком болон партийна эхин организацинууд комсомолшуудай политическэ һуралсал тушаа бэхэ харалаа һулаар табина. Аяар 20 гаран комсомолшууд ямаршье һуралсалда хабаадуулагдаагүй байһан ушар парткомой дутагдалтай худалмэриие гэршэлнэ бэшүү.

Һуралсал эмхидхэ... ушарһан ... усадхажа, энэ жэлэй ... гэрэлэй программые ... гэхэ хэмжээ абахые ... Борбоев Д. Б.) партиин ... бюро уялгаба.

Р. ЦЫМ...
КПСС-эй рай... таһагые ...

АЖАЛ ТЭРЭНИНЕ абьяас мэдэлдэж абанхай, эрмэлзэлыень хурсадхан, урагшань хүтэлнэ. Ажабайдал ба ажал. Эдэ хоёр ойлгосо тэрэнэй бодолдо адли удхатай, һалашагүй нягта холбоотой. Эдир багаһаа нигэжэ хүмүүжэһэн, иимэ сэдьхэл болдолтой болоһон юм.

Колхозой клуб соо хүн зон олон, хүлгөөтэй хүхюун байгаа һэн. Ажалша эрхимүүдтэ В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн дурасхаалта медаль барюулагдана. Тэдэнэй сэдьхэлэ хүдэлгэн, сэтгэшэгүй баяртайгаар шангаа зүүнэд. Үндэршэг, шүрбэнэлиг, душэндөө дүтэлһэн хүн эндэ бии. Үгнаа хүрин шарайнь хура бороо, саһа бордоһон, һалхи шуурганда хатуужан, үшөөшье хүрилэнхэй. Пиджагайнь энгэртэ Ленинэй дүрсэ барлажатай медаль яларба. Шанда хүртэхэдөө «Ажал хүдэлмэриингөө уялга һайнаар дүүргэһыемни, саашанхи хэрэгтэм харюусалгатай байһыемни сэтгээ байна. Баһа баабаймни... Баабаймни дурсахаал...» гэжэ тэрэ бодомжолон, сэдьхэлээрээ уярна.

Энэ хүмнай — Ардан Доржиевич Гыргенов. Галбай сэлеэнэй ажалша механизатор, коммунис ажалай ударник.

«Бишни, хубаа, юумэ хэнгүй байһан юумэ ажалһаа эхитэй.— гэжэ тэрэнэй нёдондо намда хэлэһэн үгэнүүдые блокнот соогоо бэдэрэн уншанаб.— Хүдэлмэримни угаа һонин, һанаад үзыш, техникэтэй холбоотой. Тала дайдаарнай нэмжыһэн тарьялантай, сэлгээ үргэн сабшалантай холбоотой. Тарьянай, погоной баян ургасада урмаа нэмэн, үдэр һүниие ойлгонгүй ябахаш. Техникэшье жэл бүри һайжарна, харжа бэзэш, ямар олоор трактор, комбайнууд ерэнэб. Тэдэниие шудалха, тоб байха ойлгохые оролдохош... Һаяшаг хоёрдохи классай болооб...»

Нёдондонай үбэл. Галбайн фермэдэхи үнеэдэй байра соохи шэбхэ гаргадаг түхеэрэлгын транспортёр эбдэржээ, тухашараа хаар байдал тохёолдоо һэн. Тэрэниие бараг гэжэ тоотой механизатор хүнүүд зүбөөр бүүлдаг гүй, хариин һайнаар ашаглажа шадаагүй.

Отделениин хүтэлбэрилэгшэд Арданда хандаха баатай болоо һэн. Транспортёрой эрьен ябадаг ута хаанабууд билтаршанхай, үнеэдэйшье бүхы байра соо хүл табимаар бэшэ шэбхэ, нойтон, үнэр танар. Эдэ бүгэдые арилгаад, транспортёрой хахашаһан, эбдэрһэн этэшэ татуургынуудые дүүһан заһаа. Мүн шэбхэ даажа ядахаада байшаһан электромотор ябуулаад, «Беларусь» тракторааар хори гаран тэргэ нойтон шэбхэ зөөжэ гаргаа һэн. Тэрэниинь хойшо фермэ дээрэ хүдэлжэ, хабарай ерэхэдэ, поли дээрэ гараа һэн.

Эхэ ороноо хамгаалһан дайнай үедэ Арданай эсэгэ Емпойн Доржо Владимир Ильич Ленинэй мүнхэ нэрэтэй хотые хамгаалалсаһан юм. Булимтагартаагүй дайнай урдаһаа эрид хатуу, эршэтэй зоригтойгоор байлдаһан, Ладога нуурай мүльһэн дээгүүр һубарһан «Амидаралай харгы» хамгаалан, ами наһаяа үгэһэн намтартай.

Энээн тухай эжынгээ хөөрөөсэл абахадань, Ардан оройдоо найматай байгаа һэн. Тиимэһээ Арданай эсэгынгээ тухай шарайе тодо бэшээр һанадагшье гэй хаатайе бэшэ. Тэрэ үеһөө, һанаад үзэтэ, хэды шэнээн саг үнгэрөөб! Мүнөө Ардан абынгаа буулгабари зураг абажа, үни удаан шэртэн, бодолгото болон һуудаг заншалтай.

ЭРЭ ХҮН ЗОРИҺОНДОО

Коммунист тухай хөөрөөн

— Эй даа, урматай хүн бэлэй. Үргэн мүр гарган, үбнэ сабшахадань хэншье хүсэдэгүй, тэрэнэй харалга боолто боолтодонь, тоолохошье үрдихэгүйш,— гэжэ домогшо Жалсарай үбгэн хөөрэнэ.— Ёһотой эрэ хүн һэн даа. Хүбүүниинь мүнөө эсэгыень игээ нэрэ нэрлүүлхэ ябана даа. Бэрхэл эрэ болоо.

— Хүндэ хүшэр саг бэлэй. Эжымнай ажалша, энэрхы сэдьхэлтэй хүн һэн. Гурбан ухибүүдые хүл дээрэнь гаргаа, ажалда һургаа. Ардан гурбатайдаа хүдэлжэ эхилһэнби. Косилкын морин унаад, бухал шэрээб. Үбһэшье сабшааб, тарижа хуряалсаадшье туршаад,— гэжэ Ардан.

Дайн дүүрэһээр хоёр жэл болонхой. Ардан прицепщик. Тэрэ үеын түрүү тракторист-нарай нэгэн Шултэм Сыренович Машинов түрүүшын багша боложо, орёо мэргэжэлдэ хүбүүхэниие һургаһан гэхэ.

Иигэжэ 1947 онһоо Ардан Гыргенов хүдөө ажахын техникэтэй танилсажа, Түнхэнэй эрхим механизаторнуудай нэгэн болоо. Тэрэ мүнөөшье болотор түрүүшынгээ ажмалта мартадаггүй. Энэнь 1949 ондо түйлагдаһан юм. Тэрэ жэл Түнхэнэй МТС-эй хэдэн олон тракторнстнар мүрысөөндэ шалгаржа, түрүүшын зэргэдэ гараһан байна.

Ардан хүбүүн эсэгынгээ мүрөөр гэшхэлжэ, тэрэнэй байгуулалсаһан хамтын ажахын баялиг улам арьбадхалсан ябана, жэлһээ жэлдэ амжалта түйлажа гэжэ тобшохоноор хэлэе.

Арданай трактор ... тэл жэлэй алишье ... һайнаар захаатай ... шье, намаршье ... газар хахална. Үбэ... үбнэ, һоломо хүр... рэнэ, ой соонһоо ... буулгана.

Ардан Гыргенов ... нист. Энэ наһаа ... ябана. Арадай ... харуулдаг Москвад... кэдэ ошодог...

Үнгэрһэн зун Ард... бэрилһэн комсомо... лай звено һайнаар ... гараад, колхоз ... һуури зээлээ. 850 ... 7 хун абаа һэн.

Энэ үбэлдөө Түн... эхэ хүйтэн болоо... хабарынь саһа борд... байна. Һайнай ярьятар ... үлэсээ. Энэ үедэ ... харуулналжа, тэх... эдэлүүлээгүй, буле... далуулаагүй хада, ... бээржэ, һу шэмэ... рээшье нэмээхэгү... мираа гэжэ хэлэ...

Үнгэрһэн үбэлжэ... фермэ дээрэ кочегар... буйлуулаагүй худэ... Ардан бүхы хүсэ... ажалаа.

— Иигэдшье даа ... ложо, малай зуна... ридһан гараха. Харьн ... эртэхэнүүр харда... рахаб,— гэжэ Ардан ... нэ.— Ойлгоно гү ... рай шэнжэ орошоо... худэлнэ, гурэл та... лан дээрэ гараа ... ортоо.

Б. МАШ...

Түнхэн.
«Восточные Саяны» ...

УКРАИНА: АХА, ДҮҮНЭРЭЙ АЖАЛАЙ ТҮҮХЭ БЭШЭГ

Ехэ хэмжээнэй шиинэ бүтээхэдэ шухала һаамай түсэбшын зүүн вулканизатор Белоцерковско шиннын комбинатда хабсаргадаа. Элдэб түхеэрэлгэнүүд, материалнууд, станогууд, кордын нимгэ үзэлнүүд һүүлэй үдэрнүүдтэ улам олоор ниилэ асаргадана. Тамбовско, Ярославска полимерна машина-бүтээлгын заводуудай тамга эдэ түхеэрэлгэнүүдтэ табигданхай. Украйнаһаа холуур байдаг хэдэн зуугаад заводуудай хүдэлмэришэд Рось мүрэнэй эрьедэ баригдажа байгаа шинын маитан томо предприятида анхаралаа ехээр хандуулна.

Инженернүүд, хабсаргагшад— украин, ород, белорус, грузин, казах, узбек болон бусад үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд түсэбтэ табан жэлэй ехэ барилгада худэлхээ оронӧй бүхы нютагуудһаа эндэ ерэһэн байна. СССР-эй 50 жэлэй ойн үдэртэ предприятиин түрүүшын ээлжээнэй цехүүдые ашаглалгада оруулха гэжэ барилгашадай гол зорилго болоно.

— Шадабари мэргэжэлээ хубаалдажа, дүй дүршэлөө халан абалсанабди,—гэжэ хабсаргагшадай бригадир, УССР-эй габьяата барилгашан В. Слободянник хөөрэнэ.—Бригадынмнай гэшүүн бүхэн ажал хэрэгэйнгээ ёһотойл эзэн болонхой. Киевтэ нютагтай Андрей Бондарь дүтэрхы хоёр мэргэжэл —хабсаргагшын, ганхуургашанай мэргэжэлнүүдые шудалһан байна. Горькиһоо ерэһэн Владимир Сафронов ямаршье ажал хэжэ шадаха. Бусад нүхэд тухай мүн лэ иигэжэ хэлэхэдэ болоно.

К. МЫШЛЯЕВ,
ТАСС-ай корр.

Белая церковь,
Киевэй область.

КАЗАХСТАН: ТҮРҮҮ ҺАЛБАРИ

Автомобилиин промышленностьда шухала, шанар һайнтай цинкын талаар түрүүшын захилнуудые Лениногорско цинковэ заводой худэлмэришэд дүүргэбэ. Ямаршье холисогүй иимэ металлаар бүтээгдэһэн машинын элдэб детальнууд жэбэдэ эдигдэсэгүй юм.

Совет засагай жэлнүүдтэ Казахстанай үнгэтэ металлурги промышленностиин түрүү һалбари болонхой. Бусад союзна республиканууудай мэргэжэлтэд ба худэлмэришэдэй туһаламжатайгаар баригдаһан металлургическа заводууд мүнөө цинк, хара туулга, зэд, титан, магни, хоморой шүхаг, полупроводниково металлнуудые ашаглахаар болоод гаргадаг ехэ ехэ предприятинууд болонхой.

Россин металлургнуудай туһаламжаар 1925 ондо Риддерэй дэ (мүнөө Лениногорск) цинкова түрүүшын заводтой болоһон Казахстанай мүнөөнэй түсэбтэ табан жэл соо үнгэтэ металл үйлэдбэрилгэ улам саашадань хүгжөөхэ юм. Мүнөө республика дотор арба гаран хүсэтэ шэнэ предприятинууд баригдажа, хэдэн предприятинууд үргэдхэгдэжэ байна. Тус һалбариин гэээн ехэ шэнэ барилга— Джезказганай зэд хайлуулдаг завод промышленна металл үгэжэ эхилээ. Эрдэм, техникын һүүлэй түйлалтануудые үргэнөөр ашаглагдаг энэ предприяти Казахстанда сэбэрлэгдэһэн, холисогүй зэд хайлуулдаг гурбан хубиар нэмээхэ. Балхаш шадар, рудата Алтайда баригдажа байһан шэнэ уурхайнууд республикын предприятинуудые түүхэй эдээр бүрин хангаха арга олгохо бшуу.

Эрдэм, техникын һүүлэй түйлалтануудые, союзна республиканууудай адлирхуу предприятинуудай дүй дүршэлые Казахстанай металлургнууд халан абажа хэрэглэнэ. Мүнөө Москвагай, Ленинградай, Киевэй, мүн бусад хото городуудай эрдэм-шэнжэлгын 100 гаран эмхи зургаануд үнгэтэ металлургиин предприяти нуудта зорюулжа, шэнэ приборнууд, түхеэрэлгэнүүд болон машинануудые зохёон бүтээнэ.

В. ГАНЖА,
ТАСС-ай корр.

Алма-Ата.

АЗЕРБАЙДЖАН: ЭЛЕКТРЫН ЭЛШЭ ХҮСЭНЭЙ ТҮРЭЛЭН ХИЗААР

Тоолон тодорхойлгын түб «Азглавэнергидэ» байгуулагдаад, Азербайджанай электростанциинуудай элшэ хүсэ бүри һайнаар хэрэглэхэ, залан хүтэлхэ автоматтай түхеэрэлгэнүүд тус һалбарида дэлгэрүүлхэ асуудал эндэхи эрдэм-шэнжэлгын институтэ шиидхэжэ байна. Предприятинуудай технико-экономическэ үрэ дүн һайжаруулха асуудалнуудые мүн лэ шэнжэлэн зүбшэлдэжэ юм.

Шэб шэнэ техникэ Ульяновскаһаа асаргадажа, тоолон тодорхойлгын түбтэ тодхогдоо. Республикын электрын элшэ хүсэн... хижүүлхэдэнь энэ ду... публиканууд ... СССР-тэ туһална. ... съездын нэрэмжэтэ ... металлическа заводто ... турбина (Украина) ... турбина) гушаад ... Красная нэрэмжэтэ ... хогдон табигдаһан ... хүнүүд һанаха ... «Красная звезда» ... ТЭЦ хожомнь ... бэгдэһэн юм. Һү... турша соо республика ... станци баригдаа.

— Азербайджанай ... гетикын мундэлэгдэ... мнай хабаадаа,— ... энергын» начальник ... хөөрэнэ.— Москвагай, ... дай, Харьковай, Ростов... сад хото городуудай ... дай, проектнэ эмхинүүд ... тинуудай хубитаяа ... оруулһан байха юм. ... Узбекистанай, Латвин... тамгатай элдэб аппарат... рэгэ болон тоолол... приборнуудые хүлээ... абаабди. Россин Федера... раннын хабсаргагшад ... энергоблогуудые хэс... шалгаһан байна.

Тэрэшэлэн Азербайджан... го-барилгашад үүргэ ... нуудайнгаа шэнэ станцииинууд ... рихадань туһална.

Р. Ш...
ТАСС...

Баку.

КОМИ АССР: ХОЙТО ЗҮГЭЙ НҮҮРЬЭН

Воркутагай «Северна...» мо шахтын нүүрһэ... хэлэжэ хойшо дааб... 20 мянган тонно ... малтан абажа. Гүш... табан жэлэй туршада ... тида худэлдэг. Россин... һаа, Украинаһаа ... лэбнэй, эрдэм ... нуудые үндэһэ болгожо ... хидхэлэнэй ашаар ... лагдаа.

Печорын нүүрһэнэй ... хай нураг суу ... Хоёрдохи табан ... түсэбэй шишлэхэ ... дахада, бассейнэй ... ленна аргаар ... хүн Агуухэ ... тус бассейн ... Ленинградай, Бал... флодуудые ... гараа. Дүшэ ... турша оронна ... гэй 300 миллион ... нүүрһэ абаһан бай...

Череповецэй ... заводой гол түлэб ... гаркын нүүрһэ ... Воркутагай шулуу ... тадаг кокс эрхим ... тиі. Шанар һайн ... дор түлшөөһэ ... нафталин ба бусад ... сэ зүйлнүүд бэ...

«Түсэбтэ хэмжэ... бухэн габшагай ... уратай социалис ... хэхэ туухай хэлэсэ ... нуудай, Череповец... нүүд һаяхан батал... прияти худэлмэ... зэргэ хоёр дахин ... продукциин нэмэ... зорилго табина.

В. ...
ТАСС...

Сыктывкар.

---

50 СССР

ГАБШАГАЙ АЖАЛААРАА, ХАНИ БАРИСААГААРАА

Эхэ оронойнмай аха дүү союзна, автономито республиканууудай ажалай амжалтанууд, тэдэнэй хэтын хани нүхэсэл, коммунизм байгуулха хэрэгтэ оруулжа байһан хубитануудай тухай ТАСС-ай корреспондентнүүд мэдээсэнэ.

СВЕРДЛОВСК. Уралмашзаводто КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, Социалис Ажалай Герой А. Н. Храмцовой хүтэлбэрилдэг бригада юбэдэхэ табан жэлэй даабаринуудые дүрбэн жэл соо дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байнхай. Һайн эхин табигдажа, 1971 оной түсэб болзороо урид дүүргэгдээ. 1972 оной эхилһэн, нарын нормонууд мүн лэ үлүүлэн дүүргэгдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: бригадын гэшүүн А. М. Сапрыкин (баруун гаргаа); цехэй мастер А. П. Скороботое гэгшэд прокатна станай мэр хаража байнд.

ТАСС-ай фотохроника.

Советүүдэй хүдэлмэри

СОЁЛОЙ ДОБТОЛГО БА МАНАЙ ЗОРИЛГО

...аймагай ехэнүүд нюта-... Тохой юм. Эндэ сабша-...лангай газар элбэг, хони ...бодо мал олоор үдхэдэг, ...техникээр баян, олон һалба-...тай Ленинэй нэрэмжэтэ ...нэхэй. Түб һууринда-... һургуули, больница, Сэ-...СПТУ, хэлхээ холбооной от-... соёлой хоёр байшан, хүдөө-...библиотекэ, хүүгэдэй 2 саад, ...техникын» нэгэдэл, нефте-...һууриин болон бусад зур-... хүдэлдэг. Эндэ 4000 хүн ...һууна.

...АССР-эй Верховно Со-...дэхи сесси «Ажалшадай ...нютагай Советүүдэй ... КПСС-эй XXIV съездын ...эринүүдэй үндэһөөр һай-... хэмжээнүүд тухай» тог-... абаа һэн. Тэрээнһээ 1971 оной июль һараһаа 1973 ...һара хүрэтэр городуудай, ... түб тосхонууд болон рес-... посёлогуудай, хүдөөгэй ...һууринуудай соёл культура ...һайжаруулха, болбосон ... болгохо талаар хоёр жэлэй ...соносхохо тухай республи-... Министрнүүдэй Совет тог-... һэн.

Эдэ хэмжээ ябуулгануудые бэе-лүүлхэ талаар ажалшадай депута-дуудай манай сомоной Совет яһала ехэ ажал ябуулжа байнхай.

Түбхын түрүүн барилга хэгдэжэ эхилээ. Колхознигуудай ажаһууха хоёр байратай 6 гэр, хорин хү-нэй нэгэ доро орохо бани. 150 ха-шараг шахан таргалуулха бай-ра, 600 толгой хонидой байха уужам дулаан хотон болон бусад ашаглал-гада оруулагдаа. Тохой тосхоноймнай ажалшадай хэрэгламжэ хангаха ком-бинат хүдэлжэ эхилээ. Тэрэ мал-шадай болон нютагаархидай захи-лаар хубсаһа хунар, гутал гоё һай-ханаар оёдог.

«Сельхозтехника» нэгэдэлэй Сэ-лэнгын аймагай отделени һууринаа болбосон түхэлтэй болгохо талаар ехэхэн хүдэлмэри ябуулжа байнхай. Тиигэжэ шэнэ гэрнүүд жэрылдэн бо-дожо, шэнэ үргэн үйлсэнүүд бии бо-лонхой. Айл бүхэнэй газаа модон һуулгагдажа, зун, нажарай сагта хү-хэрэн ногоорно. Үнгэрэгшэ жэлдэ хүдэлмэришэдэй ажаһууха хоёр бай-ратай 11 гэр баригдаа. Мүнөөшье 250 һууритай соёлой байшан ашаг-лалгада үгтэхөөр хараалагдана.

Тосхондо газетэ, журнал абадаг-гүй айл байхагүй. Бүлэ бүхэн «Буряад үнэн» газетэ, «Байгал» жур-нал болон бусад 4—5 юумэ аба-даг. Гэхын хажуугаар тосхоной айл бүхэн радио шагнадаг, телевизор харадаг; холын гүүртэ, отарын мал-шад саг болзор соогоо газетэ, журнал абадаг, радио, телевизортэй болоһоор үнинэй. Нютагай хүбүүд, басагад дунда, дээдэ ба түсхай дунда мэргэ-жэлэй һургуули дүүргэжэ, ажахын, соёл гэгээрэлэй ажалда хүдэлнэ. Мүн шэнэ сагай шэнэ ёһо заншал-нууд үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэнэ. Соё-лой байшангай дэргэдэхи уран һай-ханай бүлгэмэй эдэбхитэд һайн һай-хан ажалаараа малшад, таряашадай дунда мэдээжэ болонхой. Һаяхан соёлшодой, арадай һунгамалнуудай эдэбхи үүсхэлээр нютагаархин суг-ларжа, үбэлые үдэшэжэ, ехэ зугаа наадан болоо. Гадна соёлой байшан-гай дэргэдэ ахамад классаархинай үдэшэнүүд үнгэргэгдэнэ. Соёлшод хо-лын гүүртэ, отаранүүдта, модошодто айлшалдаг юм.

Үбэлжэлгын үедэ малшадай эрил-тэ хангаха хараатайгаар соёлшодой комплексно бригада һарадаа гурба дахин малшадта ошожо, элдэб темэ-нүүдээр хөөрэлдөө хээ. ариг сэбэ-рые шалгадаг, һэргылэмжын хүдэл-мэри ябуулдаг, номуудые абаашадаг, ханын газетэнүүдые гаргадаг байгаа.

Мүнөө тус бригада «Социалис мү-рысөө улам эршэтэйгээр эмхидхэхэ тухай», «Социалис үйлэдбэриин хүг-жэлтэдэ материальна ба моральна урмашуулгын аша урэ», «Совет Со-циалис Республикануудай Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо бэлэдхэл тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолнууд тушаа, Буряадай АССР-эй тогтоһоор 50 жэлэй ой тухай халуун хөөрэлдөө үнгэргэнэ.

Манай сомоной Советэ саг үргэл-жын долоон комисси хүдэлдэг юм. Олонхи комиссинууд муу бэшээр ажаллана. Энэнь юун дээрэһээ ха-рагданаб гэбэл, тодорхойлжо бодом-жолһон, үнэн дээрээ үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ болохоор холын хараа-тай түсэбүүд гүйсэдхэхэ комитедэй заседаниин, Советэй сессиин үзэм-жэдэ табигдажа баталагдана. Саг үргэлжын комиссинууд хэһэн бү-тээһэн ажал хүдэлмэри тухайгаа олониитын урда саг болзор соогоо тоосодог, холын хараатайгаар хүдэл-мэриингөө түсэб табидаг.

Мүнөө ажахын элдэб һалбарида 49 депутат ажаллана. Тэдэнэр со-циалис ёһо журам сахиха, үйлэдбэ-риин али болохо дутуу дунданудые усадхаха, ажалай бүтээсэ дээшэ-лүүлхэ, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, соёл культурын, эрдэм һургуулиин болон бусад олон асуу-далнуудые шиидхэлсэжэ байдаг.

Жэшээнь, депутат Б. Башкуевай хүтэлбэриддэг хүдөө ажахын саг үргэлжын комисси ниитын адууһа малай үбэлжэлгые гээлтэ хоролто-гүйгөөр үнгэргэхэ, үбэлэй сагта һү үйлэдбэрилхэ болон мяханда ябуул-ха малнуудые шахан таргалуулха уялгануудаа малшадай бэелүүлхэ, техникээ саг соонь заһабарилжа, хабарай тарилгые богонихон болзор соо шанартайгаар үнгэргэхэ, дүүрэн хүрэхэ эрхим шанартай үрэһэ хүрэн-гэ бэлэдхэхэ хэрэгтэ оролсоо.

Иимэ оролдолгын ашаар Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз тарилгын үрэһэ хүрэнгөөр хангагданхай. Хабарай тарилгын зэр зэмсэг — борной, плуг, сеялкэнүүд хүсэд бэлэн болоо.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой прав-лени, партком, сомоной Совет ажа-хынгаа ашаг үрые ехэ болгохо, ажа-лай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, үйлэдбэ-риин продукциин шанар һайжаруул-ха, ажалай түлөөһэ гуримшуулха, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэ-рүүлхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хан-дуулдаг. Тиигэжэ һүүлэй жэлнүүд-тэ муу бэшэ дүнгүүдые туйлаа. Энээниие юун гэршэлнэб гэхэдэ, кол-хоз Бүхэсоюзна, бүхэроссин социа-лис мүрысөөндэ хабаадалсаад, 1970 оной хүдэлмэриин дүнгөөр түрүү һуурида гаража, РСФСР-эй Министр-нүүдэй Советэй ба ВЦСПС-эй дам-жуулгын Улаан туг, нэгэдэхи мүн-гэн шанда хүртэһэн байна. Иигэжэ амжалтаараа урмашаһан тус колхо-зой малшад, таряашад, механиза-торнууд юһэдэхи табан жэлэй нэгэ-дэхи жэлдэшье ехэ амжалтатай.

Гүрэндэ һү, мяха, таряа худалдаха хараа түсэбөө холо үлүүлэн дүүр-гэө. Адууһа малай толгой олошо-руулха түсэб урагшатайгаар бэелүү-лэгдээ. Тиихэдэ центнер ороохо та-ряанай, гахайн, үхэрэй мяханай, һүнэй өөрынь үнэ сэн доошолоо.

Гэхэтэй хамта адууһа мал үсхэ-бэрилгэдэ, тэрэнэй ашаг шэмэ дээ-шэлүүлгэдэ газар тарялангай, сабшалангай үрэжэл һайжаруулжа, ургасыень бүри дээшэлүүлхэ гээшэ ехэ удха шанартай. Тиимэһээ та-ряанай газар һайн шанартайгаар элдүүрилхэ, агротехникын, эрдэм наукын заабари зүбөөр хэрэглэжэ, тарилга, хуряалгые гээлтэ хоролто-гүйгөөр үнгэргэхэ хэрэгтэ бидэ ехэ анхарал хандуулдаг байнабди.

Һаяхан манай колхозой лугово-дууд сугларжа, ямар аргаар ниитын малда үбэлжэлгэдэнь дутамаггүй хү-рэхэ баян ургаса хуряан абахаб гэ-жэ хөөрэлдэбэ. Луговодуудай 14 зве-но бии болгогдоод, 1951 гектар сабшалан 2—3 дахин уһалагдаха, 8000 тонно наг шэбхэ гаргагдаха, 700 гектар талмайда мүнөө хабар минеральна утэгжүүлгэ оруулагда-ха. Уһалагдадаг зарим талмайнуудһаа тэрэнэй ашаар гектарай 20-ёод центнер үбһэ абахаар шиидэбэд.

Республикын тогтоһоор 50 жэ-лэй ойдо зорюулагдаһан соёлой хоёр жэлэй добтолгодо нютагай зон ехэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Тохой. Ягодна болоод Ардасаан һууринуудта үнгэрэгшэ жэлдэ хоёр квартиратай 20 гэр, 2 худаг, 23 палисадник. Ле-нинэй нэрэмжэтэ колхоздо нэгэ бани баригдаа. Гадна жэмэстэ ба бу-сад 731 модод үйлсөөр таригдаха. Үшөө тиихэдэ түмэр замшадай, Бес-тужевай нэрэмжэтэ үйлсын харгы заһагдаа. Түсэблэһэн ажалаа ураг-шатайгаар бэелүүлхын, хинажа байхын тулада сомоной Советэй гүй-сэдкомой дэргэдэ 15 хүнһөө бүри-дэһэн штаб эмхидхэгдээ, арадай һунгамалнуудай хүтэлбэри доро үйл-сын 23 комитет бии болгогдонхой.

Манай Эхэ орон — Совет Социа-лис Республикануудай Союз табин жэлэйнгээ алдарта ойе байгша оной декабрь һарада угтахань гээшэ. Энэ түүхэтэ һайндэртэй дашарамдуулан, бүхы ороной ажалшадтай нэгэн хам-та, КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые, шэнэ табан жэ-лэй түсэбүүдые саг болзор соонь бэелүүлхын тула социалис мүры-сөөн үргэнөөр дэлгэрнэ.

Н. Г. ВЯТКИН,
Сэлэнгын аймагай Загастайн сомоной Советэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

...шод—*хүдөөгэй ажалшадта*

«...НОМ ҮГЫТ, ...ЛАРА НИКОЛАЕВНА!»

Зураглал

...үгэнүүдые хорин жэлэй туршада дуу-... Эдэ үгэнүүдһээ хэзээдэшье, нэгэтэшье ...уэзөөгүй. Эдэ үгэнүүд тэрэнэй шэхэндэ ... нэгэ урихан гуйлта, шэнэ юумые мэ-... нангин хүсэл эрмэлзэл мэтээр дуул-...

...лан-Үдын аймагта Буряадай литература, ... һайндэрэй болож байһан үедэ Гиль-...хүдөөгэй библиотекэдэ бидэнэр ороо һэмди. ...хёолшод Цырен-Дулма Дондокова, Афри-...Бальбуров болон бусадые хүлеэшэһэн биб-...рь Клара Николаевна Миронова хэдэн ... ном бидэнэй урда асаржа табижархиба: ...Эдэ номууд дээрэ гарнуудаа табиит! Ун-...ой ехэл һонирхохо.

...Африкан Андреевич Бальбуров ту-... Тэрэнэй бэшэһэн «Шэнхинээтэ зэбэ-... «Ажаһуухые захирнаб!», «Байгалай саа-... ажаһуудагбди», «Манай Зэргэнтэ нютаг-...он бусад номуудай олон гээшэнь! Мээл. ...нютараа, эдэ номуудай хальһанай дотор ...дэһан дээрэ гараа табижа һууһан Аф-...Андреевичые харахада атаархамааршье, ...оорьшье байба...

... Николаевна ехэл анхаралтайгаар ном ...нь абажа, уран зохёолшын гараа та-..., уншана. Тиигээд хэлэнэ.

...анадай ходо ерэжэ байдаг һаа ямар ...

...яадай уран зохёолшодой номууд» гэ-...вкэ харагшад яһалал олон. Һургуулиин ..., колхозой гэшүүд, һаалишад, хонишод ... урда сугларна.

... Николаевна уншагшадта шэнэ номуу-...дхана:

...уу уран зохёолшо Даши-Дэмбэрэл Ду-... «Хаанабши, минии һолонго?» гэһэн шэ-...... Исай Калашниковай «Разрыв-трава» ...ёолынь роман-газетын 5-дахи, 6-дахи ...дта гараа. Нютагаймнай поэт Алексей ... ном...

... уншаха дуратайшуул нилээд олон хаш. ...эн эндэ бии болошобо.

...текэ соогуур ябасагаанабди. Шэнэ жур-...нүүдэй дансанууд жэрылдэжэ байһан ... дээгүүр аятайханаар табяатай. Тэдэ-...сагааһан хүбүүд, басагад аалихан шэ-... гэлдэн, юуншьеб тухай зүбшэнэ. ...басагадынь моодын лэ журнал тойронхой. ... дүй дүршэлэй булан». Номууд, газе-...нүүдһээ хайшалагдажа абтаһан мате-... энэ буланда зохидоор үлгөөтэй. «Ком-... колхозой түрүү һаалишан Мария Дор-... Пурбуевагай дүй дүршэл тухай эндэ ...гээр бэшээтэй.

...текэ соо стенднүүд яһала бии. Жэшээл-...дэхи табан жэлэй дорюун алхамууд», ..., таанадай анхаралда», «Манай ажа-...үүд шамдаа, партимнай!» «Шажан мүр-... үнэн үгэ» болон бусад.

...анаарнь иимэ үгэнүүд томоор бэшээ-тэй: «Ном гээшэ танай эрхим нүхэр, үнэн сэхэ туһалагша. А. Шолохов». Зүб даа. Ном һудар уншаха дурагүй хүниие мүнөө хүдөөдэ, хотодо-шье олохонь бэрхэтэй хаш. Энэ Гильбэрэй хүдөө-гэй библиотекэдэ 740 уншагшад тоологдоно. Эндэхи тосхоной бүлэ бүхэн шахуу ном уншана гээшэл даа. Тэдэнэй дунда хонишод, малшад, һаалишад яһала олон. Жэшээлхэдэ, хонишон Дан-зан Бандаевтанай бүлэ нүүдэл библиотекын хү-рэжэ ерэхые хүлеэжэ ядан байдаг.

— Мүнөө уран зохёолшодтой болоһон уулзал-гада энэ хүнэй ерээ һаань тон һайн байгаа. Ошо-хо бүхэндэм, Батожабай, Цыдендамбаев юу бэ-шэнэб, шэнэ номуудынь гараа гү гэжэ асуудаг юм, — гээд Клара Николаевна хэлээ һэн.

Тиихэдэ Чимитцырен Санжиевай бүлэдэ ехэ ба-гагүй, бултадаа ном уншадаг. Илангаяа уша-ралта ябадалнууд, урдын түүхэ, дайнууд тухай ехэ һонирходог. Ном асаржа байгты, уншаха-бди гэжэ тэдэнэр хэлэжэл байдаг.

— Ном гээшые хилээмэн шэнгеэр «залгяад» дүүрэдэг уншагшад бии ааб даа. Зүгөөр би олонхи уншагшадтаа системын ёһоор номуудые үгэхые оролдодогби. Зарим хүн бии: дайралдаһан лэ ном шүүрэдэг. Тэрэ ехэ буруу. Ном уншаад, энэм юун тухай хэлэбэ гээшэб, ямар туһатай һургаал үгэбэб гэжэ ухамайлха уншагша ха-даа библиотекэнүүдтэ хүндэтэй хүнүүд болодог, — гэжэ Клара Николаевна энеэб-хилнэ. — Жэшээлхэдэ, залуу һаалишан Анато-лий Кокорин ехэл эдэбхитэй хүн. Комсомол-залуушуул тухай ном уншадаг. Улаан-Үдын ажалшадай депутадуудай аймагай Советэй депу-тат. Фермэ дээрэ нүүдэл библиотекые даана.

Иимэ уншагшад эндэ олон.

Клара Николаевна холын отара, гүүртэнүүдтэ ходо ошодог, хөөрэлдөө үнгэргэдэг, нүүдэл биб-лиотекын номуудые һэлгэдэг байна. Мүнөө «Ком-мунизм» колхозой отара, фермэнүүд дээрэ нүү-дэл арбан табан библиотекэ тоологдоно.

Хирэ хирэ болоод лэ, уншагшадай конферен-цинүүд үнгэргэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, А. Бальбуро-вай «Ажаһуухые захирнаб!», И. Калашниковай «Разрыв-трава» гэһэн номуудаар уншагшадай конференцинүүд болоо.

— Хүдөө уншагшадай дунда конференци үн-гэргэхэ гээшэмнай амархан хэрэг бэшэ ааб даа. Ехэнхи уншагшаднай холуур байха. Суглуул-хань хүшэр. Хото город газарта иимэ конферен-ци үнгэргэхэдэ һураггүй амар. Манайдашни ба-һа ондоошог: холын отара, гүүртэнүүдһээ хү-нүүдэй, уншагшадай ерэтэр ямар бэ? Тиибэшье һаань, шадалаараа болонобди. Һаяар эндэхи һур-гуулиин багшанартай хамтаржа, «Манай ухи-бүүд тухай хөөрэлдэе» гэһэн темээр уншагшадай конференци үнгэрэгэхэмнай, — гээд Клара Ни-колаевна хөөрөөгөө дүүргэнэ.

...Нүхэр Миронова 1952 онһоо хойшо библио-текареэр хүдэлнэ. Тиихэдэ үшөө уншалгын бай-шан байдаг һааб даа. 1954 ондо хүдөөгэй биб-лиотекэ Гильбэр тосхондо эмхидхэгдээ һэн. Орой-доол 300 гаран номтой бэлэй. Харин мүнөө эндэ 10 мянга гаран ном тоологдоно.

Хэнэйшье мэдэһээр, хүдөөгэй библиотекэнүүд сельсоветэй мэдэлдэ байдаг, библиотекын хүдэл-мэрилэгшэд тэндэһээ салингаа абадаг ха юм. Шэ-нэ номуудые абаха хэрэгтэ ехэ мүнгэн табигда-на.

— Буряад уран зохёолшодоймнай номууд ходо дуталдана, үсөөдэнэ. Һара бүхэндэ хэдыхэн лэ ном абахаш, мүнгэн тон багаар һомэлогдоно хэ юм. — гэжэ Клара Николаевна гомдоно.

Үнэхөөрөөшье хүдөөгэй библиотекэнүүдтэ иимэ байдал яһалашье үзэгдэнэ.

...Хэды тиибэшье, Гильбэрэй хүдөөгэй библио-текые даагша Клара Николаевна Миронова ехэ һайнаар хүдэлжэ, хүдөө зоной дунда эрдэм, соёл гэгээрэл нэбтэрүүлжэ, республика соогоо суурханхай.

«Ном үгыт, Клара Николаевна!» гэхэ хүнүүд, уншагшадынь үшөө олошорог лэ!

Г. ДАШАБЫЛОВ.

Улаан-Үдын аймаг.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Гильбэрэй хүдөө-гэй библиотекые даагша К. Н. Миронова. 2. Энэ библиотекын уншалгын зал соо.

Н. ДАЛБАНОВАЙ зурагууд.

«БҮХЭСОЮЗНА СТАРОСТА» БУРЯАД ОРОНДО

(М. И. КАЛИНИНАЙ МУЗЕЙ СООҺОО)

«Бүхэсоюзна старостын» Буряад орондо ерэһэн тухай шу-хаг фото-зурагууд ба материал-нуудые һаяхан Москва ошохо-доо М. И. Калининай музей соо хараһан байнабди.

Граждан дайнай хүшэр хүндэ жэлнүүдтэ Михаил Иванович Калинин гүрэн түрын ажал ябуулга эхилһэн юм. М. И. Ка-линин ВЦИК-эй түрүүлэгшын үндэр тушаалда һунгагдаһаар, граждан дайнай дүүрэтэр саг үргэлжэ орон соогуураа аяншал-жа, арад зонтой уулзажа, хөөрэл-дэжэ, аргагүй ехэ эмхидхэхы ба политическэ хүдэлмэри бэелүүл-жэ гараһан түүхэтэй. Совет гү-рэнэй Верховно органой хүтэл-бэрилэгшэ ажабайдалай «дол-гин соогуур ябажа гараха гэ-һэн зорилготой байгаа. ВЦИК-эй «Октябрьска революци» гэ-һэн тусхай агитационно-инструк-торска поезд тэрэ үедэ эмхид-хэгдэһэн бэлэй. Тэрэ поездоор 1919—1920 онуудта М. И. Ка-линин Россин олонхи нютаг хи-заарта хүрэһэн юм.

«Октябрьска революци» гэжэ поезд 1919 оной апрелиин 29-дэ түрүүшынгээ рейстэ гараа һэн. Калининтай хамта агитатор-нууд, партиин ЦК-гай харюусал-гата инструкторнууд, комсомо-лой ЦК-гай, арадай комиссариа-дуудай түлөөлэгшэд ябалсаа. Поезд соо типографи бии бай-һан. Тиимэһээ газетэ гаргагда-даг, поездын зогсоһон газарта кино харуулагдадаг бэлэй.

Автомашинануудтай вагон-гараж поездын бүридэлдэ оро-дог байгаа. М. И. Калинин ав-томашинадаа һуугаад, уездын гү, али волостиин холын нюта-гуудта хүрэдэг һэн. Сибиря-гуудтай уулзахадаа, тэрэ нэгэтэ иигэжэ хэлэһэн юм: «Нэгэ тала-һаа, шэнэ ёһо гурим ямараар бэ-хижэнэб гэжэ танилсахын, нү-гөө талаһаа — манай ажабай-далда дайралдадаг олон дутаг-далнуудые усадхаха гэһэн зо-рилготойгоор Россин горо-дууд болон волостьнуудаар аян-шалнаб... Хэр зэргэ ажаһууна-бта, юун танда хэгдэжэ байнаб гэжэ мэдэхэ хүсэлэнтэйб». Та-ряашад болон хүдэлмэришэд һа-нажа ябаһан бодолоо хэлэжэ, зүбшэл абахаяа, захяа үгэхэеэ Калининтай уулзадаг байгаа.

Тус поезд 272 үдэрэй турша-да орон соогуур аяншалаа. 260 хото город, тосхон һууринуудта тогтожо, 1260 эмхи зургаан ба организацинуудта туһаламжа хүргөө, нютагай совет ба пар-тийна хүдэлмэрилэгшэдтэй хэ-дэн зуугаад суглаануудые үн-гэргөө. М. И. Калинин 1920 оной декабрь һарада Мысовая станци хүрэһэн юм. 1920 оной декабриин 2-то буулгагдаһан фото-зураг бии. Тэрэ зураг дээ-рэ Михаил Иванович Калинин бодолдо абтанги, Байгалай эрьедэ холые шэртэн зогсоно...

ДВР-эй ниислэл хото бай-һан Дээдэ-Үдэдэ М. И. Кали-нин тэрэ үедэ ерэхэ аргагүй байгаа. Гүрэнэй ехэ хэрэгүүд тэрэниие Москвада хүлеэжэ байба. Тиин «Октябрьска рево-люци» гэдэргээ бусаа бэлэй.

1922 оной декабриин 30-да Советүүдэй Бүхэсоюзна нэгэдэ-хи съезд нээгдээ һэн. Съезд СССР-эй байгуулагдаһан тухай деклараци баталан абтаад, СССР-эй ЦИК һунгаа һэн. Тии-хэдэ М. И. Калинин «бүхэсоюз-на старостаар» һунгагдаа бэ-лэй.

Советүүдэй нэгэдэхи съездын һүүлээр М. И. Калинин хоёрдо-хёо Кавказ, Уураал, Поволжи, Башкир, Дунда Ази, Сибирь руу албанай хэрэгээр аяншал-һан юм.

1923 оной август һарада «бү-хэсоюзна староста» Байгал ша-дар хоёрдохёо ерээ һэн. Буряад ороной ниислэл хото — Дээдэ-Үдын вокзалай перрон дээрэ 1923 оной августын 19-дэ буул-гагдаһан фото-зураг М. И. Ка-лининай музейн архив соо бии. Энэ шухаг фото-зураг дээрэ РКП(б)-гэй ЦК-гай Дальбюрогой секретарь Н. А. Кубек, РКП(б)-гэй Прибайкальска губкомой секретарь В. Е. Яковенко-Ход-кевич, Буряадай ревкомой гэ-шүүн А. И. Оширов (1929 ондо наһа бараһан), Прибайкалиин губерниин гүйсэдкомой түрүү-лэгшын орлогшо Иванов, Буряа-дай ревкомой гэшүүн, Бурят-Монголой автономито областиин прокурор И. А. Ильин, губер-ниин гүйсэдкомой (губисполком) комитедэй худалдаа наймаанай таһагые даагша Комар, М. И. Калинин өөрөө, тиихэдэ При-байкалиин губерниин гүйсэдко-мой түрүүлэгшэ байһан П. П. Постышев, городой ажалшадай түлөөлэгшэд харуулагдана.

М. И. Калинин Дээдэ-Үдэ ерээд байхадаа, түмэр замай мастерскойнуудай хүдэлмэришэ-дэй, партийна эдэбхитэдэй, За-удинска волостиин таряашадай урда үгэ хэлэһэн, Вахмистрово тосхондо ошоһон юм.

Буряадай АССР-эй байгуул-гада М. И. Калинин ехэ үүргэ дүүргэһэн юм. Юундэб гэхэдэ. Совет Забайкалиие тэрэ өөрөө хараһан, зонойнь ажабайдал, ажаһуудалаар һонирхоһон, мэ-дэхэ болоһон байгаа бшуу.

Таряашанай гэр бүлэдэ түрэ-һэн тула М. И. Калинин таряа-шадай үзэл бодолые һайн мэдэ-хэ дээрэһээ митингнүүдэй һүү-лээр тэдэнтэй хөөрэлдөө хэжэ, Совет засаг гээшэ юун бэ, ажал-шад тэрээндэ хайшан гээд ту-һалха ёһотойб гэжэ ойлгуулдаг һэн. Калининай хабаадалгатай-гаар үнгэрһэн суглаанууд, ми-тингнүүд Забайкалиин ажалшан арадта политическэ хүмүүжүүл-гын ехэ һургуули болоһон бай-на.

М. И. Калинин Шэтэ, Хаба-ровск, Владивосток, Дээдэ-Үдэ болон Сибириин, Алас-Дурна зүгэй бусадшье хото го-родуудаар ябахадаа, үнэн сэхэ ленинец, Совет засагай дү-лэтэ агитатор байһанаа ха-руулаа һэн. Тиимэ нэгэ ми-тинг дээрэ тэрэ иигэжэ хэлэһэн байдаг: «Бидэ, юрын хүдэлмэ-ришэд ба таряашад бүхы бур-жуйнуудтай эсэргүүсэн, Совет Федерацида хамтадаа аха дүү-гэй харилсаа холбоое байгуулжа шадахабди гээд бүхы дэлхэйдэ харуулха ёһотойбди. Аха дүүгэй хамтын энэ холбоондо имагтал агуухэ арадуудта бэшэ, харин бага арадуудташье һуури олдо-хо, арад бүхэн нарата орон до-торнай һуурияа олохол».

Арад зонтой нягта холбоотой-гоор ажалаа ябуулхадаа, хүдэл-мэришэн ба таряашадтай хөө-рэлдэхэдөө, Михаил Иванович Калинин орон доторхи бодото байдалые, арадай ажабайдалые, хүн зоной эрилтэнүүдые һай-наар мэдэхэ гол арга гэжэ тоо-лодог байгаа бшуу. Энэнь пар-тиин ба гүрэнэй политика бэе-лүүлхэдэнь М. И. Калининда тон ехээр туһа болодог байһан.

Е. ГОЛУБЕВ,
В. НИМБУЕВ,
манай штатнабэшэ корр.

...*манай аймагта*

...ЭЗОРҺООНЬ УРИД

...манай леспромхозой Гу-...модо бэлэдхэлгын уча-... модошод март соо эр-... ажалаараа шалгаржа, ...һайнгаа түсэб болзор-... урид дүүргэһэн байна. ... ёһоор эдэнэр 38 мян-...кубометр модо бэлэдхэхэ ... аад, мартын 28-да ... кубометр бэлэдхээ.

...шодой дунда дэлгэрһэн ...с мүрысөөндэ И. Каль-... М. Трегубов, А. Грязин, ...Прокобоков гэгшэдэй даа-...га комплексно бригада-... эрхимлэнэ. Эдэнэр квар-...гаа түсэб 116—140 про-... дүүргээ.

...РИЛГАШАДАЙ БЭЛЭГ

...зуудта барилга эрхилхэ ...иин хүдэлмэришэд ... ажалдаа һайн амжалта ... Эдэнэр, жэшээлхэдэ, ...манай аймагай Ленинэй ...тэ колхоздо хонидой шэ-... байра, загаһа олзобо-... «Байкалец» колхоздо ...нно мүлһэ хадагалха нэ-... барижа бэлэглэбэ.

...ий Романович Колма-...адаг мастерска участо-...лектив һарынгаа түсэб ... процент дүүргээ. Мүн ..., М. Талерчик гэг-... бригадын барилгашад ... үлүүлэн дүүргэжэ, ба-... шанар һайжаруулаа.

Н. ГАЛДАНОВ.

Социалис оронуудаар

МНР-эй ЭЛҮҮРЫЕ ХАМГААЛГЫН АМЖАЛТА

Улаан-Баатар. (ТАСС). Монгол ороной арад зоной дундуур наһа-най хэмжээн һүүлэй 40 жэл соо хоёр дахин ута боложо, 65-да хү-рөө. Энэнь ажалшадай элүүрые хамгаалхын талаар социалис бай-далта Монгол ороной туйлаһан амжалтануудай эли тодо гэршэ болоно.

Урдань эндэ ехээр дэлгэрэнги байһан хара нүрөө, доторой ха-луун тахал гэхэ мэтэ элдэб аюул-та үбшэнүүд үндэһөөрөө угы бол-гогдоо. Мүнөө МНР-эй арба мян-ган хүн бүхэндэ 19 врач, больни-цын 96 орон хүртэнэ. Энэнь хүг-жэнги олохон капиталис гүрэнүү-дэй медицинскэ хангалгын хэм-жээнһээ дээшэ байна. Элүүрые хамгаалга хүгжөөхэ хэрэгтэ совет мэргэжэлтэд ехэхэн туһа хүргэ-дэг, Монголой медигүүдтэй баян дүй дүршэлөө хубаалдадаг.

ПАРТИЙНА ЭДЭБХИТЭДЭЙ СУГЛААН

Софи. (ТАСС). Эндэ Болгариин парти ба правительствын хүтэлбэ-рилэгшэдэй хабаадалгатайгаар Со-фиин партийна эдэбхитэдэй суг-лаан болоо. БКП-гэй ЦК-гай Нэгэ-дэхи секретарь, НРБ-гэй Гүрэнэй Советэй Түрүүлэгшэ Т. Живков сугларагшадай үмэнэ үгэ хэлээ. Табан жэлэйнгээ түсэб болзор соонь дүүргэхын, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын, продукциин ша-нар һайжаруулхын түлөө бүгэдэ арадай социалис мүрысөөнэй аса-ри ехэ удха шанартай байһые тэ-рэ тэмдэглээ. Ороной хурдан түр-гэн хүгжэлтэ, арад зоной ажабай-далай һайжаралга Болгариин уласхоорондын нэрэ хүндые бүри ехэ болгоно, интернациональна уялгаяа дүүргэхэ таатай зохид ар-га боломжо олгоно,—гэжэ нүхэр Живков тэмдэглэбэ.

АРБА ДАХИН НЭМЭХЭ

Будапешт. (ТАСС). Энэ табан жэлэй турша соо тоололгын маши-нануудые бүтээн гаргалга Венгри-дэ хоёр дахин нэмэхэ. Мүнөө тэ-рээндэ 3,5 миллиард форинт һо-мологдоно. СЭВ-эй гэшүүн оро-нуудтай хамжан хүдэлмэрилхэ хэрэгтэ ондо анхарал хандуулаг-дана.

ХЭДЭН МЯНГААД ШЭНЭ БАЙРАНУУД

Берлин. (ТАСС). Германиин Де-мократическа Республикын барил-гашад энэ жэлэй түрүүшын һа-рануудта горитой амжалта туйлаа. Хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, ян-варь— февраль һануудта ГДР-эй 9400 айл шэнэ байрануудые аба-һан байна. Тиин 1972 ондо гэр байра барилгын түсэб дүүргэгдэ-хэнь найдамтай болоо.

Гэхэтэй хамта шэнэ һургуули, больница, хүүгэдэй саад, ясли мэ-тын барилганууд хурдан түргэ-нөөр бүтээгдэнэ. Барилгын түсэб үлүүлэн дүүргэгдэнхэй.

Ороной хойто зүгэй промыш-ленна портово түб — Росток хо-тын харгын барилгашад илангаяа оролдосотой габшагайгаар хүдэлжэ байнхай. Июль һара соо энэ город-то «Балтиин далайн недели» гэжэ уласхоорондын хуралдаанай боло-хо үеэр «Север—Юг» магистра-лиин барилга дүүрэхэ. Тус маги-страль хотын түбые шэнэ квартал-нуудтай, мүн Росток—Берлин хоё-рой хоорондохи автохаргытай холбохо юм.

АЖАЛШАДАЙ АША ТУҺАДА

Улаан-Баатар. (ТАСС). Энэ жэл-һээ ажахыда нэбтэрүүлэгдэжэ бай-гаа нэмэлтэ түлөөһэнэй гурим Монголой ороной ажалшадай бай-далые улам һайжаруулна. Хүдөө ажахын нэгэдэлнүүдэй дээдын со-вет МНРП-гэй ба МНР-эй Министр-нүүдэй Советэй тогтоолой үндэ-һөөр, адууһа мал олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ, тэ-дэндэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбтэ уялгануудаа дүүргэһэн малшадта нэмэлтэ түлөөһэ үгэхэ гурим ба-талба. Нэмэлтэ түлөөһэнэй шэнэ гурим, мүн мал ажалай продукци худалдан абалгаар үнгэрэгшэ жэл-дэ болгогдоһон дээгүүр түлөөһэн хадаа Монгол ороной экономикын гол һалбари — мал ажалые хур-дан түргэнөөр хүгжөөхэ хэрэгтэ материальна ехэхэн урмашуулга болохо байна.

ТҮСЭБҺӨӨ ГАДУУР 25 МИЛЛИОН ТОННО ШУЛУУ НҮҮРҺЭН

Прага. (ТАСС). Соколовско шу-луу нүүрһэнэй бассейнэй (Баруун Чехи) шахтёрнуудай түрүүшын кварталые эрхим дүнгүүдтэйгээр дүүргээ. Тэдэнэр түсэбһөө гадуур 25 мянган тонно шулуу нүүрһэ гүрэндөө үгэбэ. Эндэхи шахтёр-нууд үйлэдбэриингөө бүхы нөөсые элирүүлэн хэрэглэһэнэй, социалис мүрысөө үргэн дэлисэтэйгээр эм-хидхэһэнэй ба совет нүхэдэйнгөө дүй дүршэл шадамараар халан абаһанай ашаар иимэ ехэ амжалта туйлаһан байна.

ОРОНОЙ УРДА ЗҮГ-ТЭ, БЕРЕМЕНДЭДЭ, ВЕНГРИИН АРАДАЙ РЕСПУБЛИКАДА ЭГЭЭ ТОМО ЦЕМЕНТЫН ЗА-ВОД БАРИГДАЖА БАЙНА. ЭНЭ ЖЭЛДЭ ТЭРЭНЭЙ ОБЪЕКТНҮҮ-ДЫЕ АШАГЛАЛГА ТУР-ШАГДАХА ЮМ.

МТИ—ТАСС-ай фото.

SPORT · Спорт · LE SPORT

МҮНӨӨ ДЭЭРЭЭ ХОЁР КОМАНДА ТҮРҮҮЛНЭ

ПРАГА. (ТАСС-ай тусхай корреспондентнүүд В. Дворцов. Н. Логинов). Дэлхэйн ба Европын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнэй хоёр турай үнгэрөөд байхада, дүрбэ-дүрбэн очкотой болоһон дэлхэйн чемпион совет хоккеистнүүд, Европын чемпион ЧССР-эй спортсменүүд түрүүлжэ ябана. Шведүүд, финнүүд хоёр хоёр очкотой, харин ФРГ-гэй болон Швейцариин хоккеистнүүдтэ мүнөө дээрээ балайшье һайрхаха юумэн үгы. Турнирна таблицын хүсэнэгтэ эдэ команданууд хоёр-хоёр нуль бэшүүлһэн байна.

Үнгэрһэн амаралтын үдэр Финляндиин суглуулагдамал командатай совет хоккеистнүүд уулзаа. Мүрысөөнэй түрүүшын үдэр наадаһан составаараа манай команда елүүр дээрэ гараһан байна. Гэбэшье энэ наадан орёо шанга байха гэжэ бултадаа ойлгожо байгаа һэн. Юуб гэхэдэ, хоккеистнүүд үшөөл бэеэ зэһэжэ, нааданай гуримда орожо шадаагүй байна бшуу. Тиимэһээ олонхидой һанаа зобоогоо. Тренер Николай Пучковшье сэдьхэлээ хүдэлгэһэн байха юм. Гансал Всеволод Бобров түбшэн даруу зандаа байгаа бэлэй. Тэрэ найдамтайгаар мүрысөө хүтэлбэрилөө. Нааданай түрүүшын үедэ манай хоккеистнүүд тэбдэһэн, яараһан дээрэһээ жэгдэ һайнаар добтолжо шадаагүй. Гэбэшье совет хоккеистнүүд 10:2 тоотойгоор илалта туйлаа.

Финнүүдэй командада залуушуул олон. Хамгаалагшадта ороходоо мүнөө тэдэнэрэй добтологшод дүй дүршэл ехэтэй, шадамар бэрхэшье болоһон байха юм. Тиин тэдэнэр дэлхэйн чемпионуудай урдаһаа далдирангүй, сэхэ добтолжо шадаа. Иимэ мүрысөөн хэзээдэшье шанга тэмсэлтэйгээр үнгэрдэг. Арбитрнууд американец Ли болон канадец Халей гэгшэд нааданай хойноһоо нарин нягтаар ажаглан хаража үрдеэгүй. Финскэ зарим хоккеистнүүд бүдүүлиг аашa гаргахаяа забдаа, теэд арбитрнууд энээндэ анхаралаа хандуулаагүй. Прагын мүльһэн елүүртэй ордоной урда бодхоогдоһон хоккеистын дүрсэ дээрэ иимэ үгэнүүд һиилээтэй: «Үнэн сэхээр тулалдаал һаа, илалта туйлахаш!» Эдэ үнэн үгэнүүдые хэншье мартаха ёһогүй.

Дэлхэйн чемпионууд олониитын болон хэблэлэй анхарал хододоо татадаг байна. Чемпионадай рекордсменүүд совет командада олон гэжэ эндэ эли болоо. Александр Рагулин дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ 11-дэхеэ хабаадалсажа байна. Тэрэ гансашье удаан саг соо наадаһан хүн бэшэ. Мүн эгээн хүндэ шэгнүүртэнэй тоодо оролсоно. Тэрэнэй шэгнүүр 105 килограмм юм.

Хэрбээ бүхы 120 хоккеистнүүдые жагсаалда байлгабал, Александр Якушев бултанһаа үндэр байха. Тэрэнэй үндэрынь 190 сантиметр болодог. Үшөө нэгэ хэдэн һонирхолтой баримтануудые дурдая. Финскэ командын добтологшо Турунен эгээн хүнгэн бэетэй хоккеист болоно. Тэрэнэй шэгнүүр 60 килограмм татадаг. Дэлхэйн чемпионадта түрүүшынхеэ хабаадагшад олон, 23 хүн болоно.

ЧССР-эй суглуулагдамал команда амаралтын үдэр эрхим һайнаар наадажа 4:1 тоотойгоор швед командые шүүжэ шадаа. Энэ мүрысөөн эгээн дээдэ шатын шанга тулалдаатай наадан болсжо, һонирхолтойгоор үнгэрһэн байна.

Өөһэдынгөө хоккеистнүүдэй түлөө иимэ ехээр һанаагаа зобохо ушарые үшөө хаанашье хараагүй гээшэ хаб. ЧССР-эй суглуулагдамал командые трибунанууд дээрэһээ туйлай ехэ шууяа нэрьеэтэйгээр дэмжэнэ, дүлиирмөөр хашхаралдана...

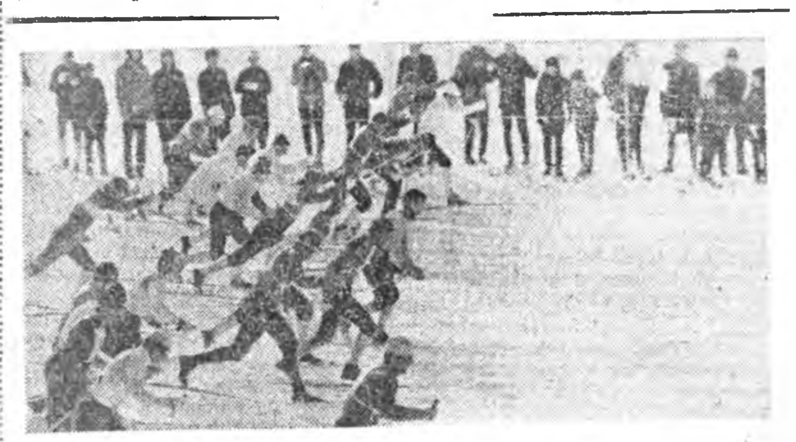
Нааданай ямараар үнгэрһые тобшохоноор хэлээбди. Тренернүүд мүрысөөндэ сэгнэлтэ үгэнэ бээзэ. 36-дахи секундада И. Холик шалгараа. Долоодохи минутада мүн лэ тэрэ хоёрдохи шайба сохижо оруулаа. Хаас гэгшын мэргэнээр сохижо оруулһан гурбадахи шайба шиидхэхы үүргэ дүүргээ гэжэ һананабди.

— Эгээл һайнаар наададаг Викбергын гурбан добтологшодой 0:3 тоотойгоор шүүгдэһэн ушарые юун гэжэ тайлбарилха байнат? — гээд бидэнэр шведүүдэй командын тренер Билл Харрисһаа асуубабди.

— Таанаршье заримдаа бирагүй репортаж бэшэжэрхидэг бэшэ аалта? — гэжэ тэрэ асуудалдамнай асуудалаар харюусаба.

— Швециин суглуулагдамал команда һайнаар наададаг команда. Тэрээниие шүүһэн ушарнай манай хоккеистнүүдые саашанхи амжалтада зоригжуулна, — гээд Костка тэмдэглээ. Түрүүшын минутада Холигой сохижо оруулһан шайба ЧССР-эй суглуулагдамал командын илалта туйлаха хэрэгтэ шухала үүргэ дүүргээ.

Түгэсхэлдөө Финлянди ФРГ хоёрой командануудай хоорондо болоһон мүрысөөн тухай хэдэн үгэ хэлэхэ хүсэлэнтэйбди. Энэ наадан 8:5 тоотойгоор дүүрэһэн байна. Мүрысөөнэй түрүүшын шатада олохон тоотойгоор (5:0) шүүһэн финнүүд Валтоненэй орондо Ветцелые табиба. Теэд гансата наадада оролсожо, бэеэ зэһэжэ шадаагүй тэрэ 3 минутын туршада дүрбэн шайба ворота руугаа алдажархёо. Валтонен воротагай дэргэдэ дахинаа һуурияа эзэлбэ. Финскэ хоккеистнүүд энэ шанга тулалдаанда арай шамай шүүжэ гараһан байна бшуу.

ҮБЭЛЫЕ ТҮГЭСХЭҺЭН ОЛИМПИАДА

Хойто зүгэй һайндэр — спортивна үбэлые түгэсхэһэн мүрысөөн Мурманскда боложо үнгэрбэ. Болгариин, Венгриин, ГДР-эй Польшын, Чехословакиин, Финляндиин, Саппорада болоһон Олимпиадын геройнууд Галина Кулакова ба Вячеслав Веденинэй толгойлготой Советскэ Союзай спортсменүүд эндэ ерэбэ.

Тус һайндэр энэ жэлдэ 38-дахиа болобо. Тэрэ СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаба. Мурманскынхид үбэлэй энэ һайндэрые үнгэргэдэг заншалаа дайнай хүндэ хүшэр жэлнүүдтэшье орхёогүй һэн.

Энэ жэлдэ Хойто зүгэй һайндэрэй урда Кольско хахад аралай город болон районуудаар һайндэр болоһон байна. Саһата зүргэнүүд, мульһэтэ елүүр дээрэ элдэб наһанай, мэргэжэлэй хүнүүд — нүүрһэшэд, металлургнууд, барилгашад, загаһашад, судна заһабарилагшад мүрысөө.

һайндэрэй түгэсхэлэй шатада 2 мянга шахуу спортсменүүд хабаадалсажа, коньки гаар, оро урилдаагаар, трамплинһаа һурэлгөөр, фигурна халтиралгаар, хоккейгээр мүрысөөнүүд болобо.

Мэдээжэ мастернуудай хабаадалгатайгаар болоһон мүрысөөнүүд эгээл һонирхолтой байгаа. Эндэ хари гүрэнүүдэй спортсменүүд—Саппорада болоһон Олимпиадада түрүүлһэн Хелена Шиколова (ЧССР), поляк Ян Сташель, ГДР-эй, Финляндиин спортсменүүд хабаадалсаа.

Санаар һолжоролгоор СССР-эй чемпионат Хойто зүгэй һайндэртэй нэгэ мүһэн Мурманскда болоо. 10 километрэй зайда Галина Кулакова, 5 километрэй зайда Алевтина Олюнина эхэнэрнүүдэй дунда, 50 километрэй зайда Вячеслав Веденин. 15, 30 километрэй зайда Юрий Скобов эрэшүүлэй дунда СССР-эй чемпионууд болобо.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Эрэшүүлэй 4 х 10 километрэй зайда болоһон эстафетэ. 2. Олимпиин чемпионка Галина Кулакова 10 километрэй зайда урилдажа ябана. 3. Оро урилдаан.

В. БУДАНАЙ фото.

ТАСС-ай фотохронико.

ТҮСЭБӨӨ БОЛЗОРҺООНЬ УРИД

Гоё һайханаар үһэеэ заһуулха хэн дурагүйб? Бултадаа бэрхэ парикмахерта ошодогбди. Хүн зоной хэрэглэмжэ хангаха Улаан-Үдын комбинадай табадахи парикмахерскада хүн зон хододоо олон байдаг.

Эндэ хүдэлдэг коммунис ажалай бригада (ударидагшань Галина Васильевна Драгоценных) байгша оной нэгэдэхи кварталай түсэбые болзорһоонь урид дүүргэжэ, даабариһаа гадуур 1,6 мянган түхэриг олзо гүрэндэ оруулаа.

Тус парикмахерскада хүн зон ябаха дуратай. Юуб гэхэдэ, эндэ шэнэ янзаар үһэ заһадаг гурим хэрэглэдэг. З. К. Монтосова, Л. А. Кулинец болон бусад үһэ заһагшад март һарынгаа түсэбые 140—145 процент дүүргээ юм.

—Шэнэ табан жэлэй хоёрдохи жэлэй түсэбые декабриин 25-да дүүргэжэ, даабариһаа гадуур 4 мянган түхэриг гүрэндэ оруулха гэһэн уялга манай коллектив абанхай. Үгэдөө хүрэхэ байхабди, — гэжэ тус парикмахерскые даагша Г. И. Гайдукова хэлэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: парикмахерскын үһэ заһагша З. К. Монтосова.

Д. БАЛДАНОВ.

АША ТУҺАТАЙ КОНФЕРЕНЦИ

Апрелиин 3-да Закаменск хотодо хүүгэдые сэрэгэй патриотическа хүмүүжүүлгээр научно-практическа конференци болоо. Тус конференцидэ түүхын, географиин ба хэлэ бэшэгэй багшанар хабаадаһан юм. Конференци дээрэ «КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэриин ёһоор сэрэгэй-патриотическа хүмүүжүүлгэ һайжаруулха» гэһэн элидхэл Захааминай аймоное даагша З. А. Пирогова хээ.

Мүн секционно занятида «Мүнөө үедэ дайсанай тараадаг үзэл бодолтой тэмсэл» гэһэн лекци нүхэр М. Р. Алагуев уншаа. Багшанар Маланова, Кисарина, Марюнина, Банзаракцаева, Цыренова, Попова, Ведяшкина гэгшэд түүхын, хэлэ бэшэгэй ба географиин хэшээлнүүдтэ сэрэгэй патриотическа хүмүүжүүлгэ ямараар бэелүүлжэ байһан тухайгаа дүй дүршэлөө андалдаа.

Тус конференци дээрэ аймгүйсэдкомой түрүүлэгшын ор... С. Д. Дугаров, городой гүйсэ... мой түрүүлэгшэ В. Н. Садов... Буряадай багшанарай инсти... хүдэлмэрилэгшэ Г. Б. Иванов... шэд үгэ хэлээ.

Конференциин түгэсхэлд... дой 1-дэхи һургуулиин аха... классуудай ба Холоһоной ... һургуулиин һурагшад жаг... бэлэдхэлдэ һураһанаа харуу...

Д. ЛЫГДЕНОВ...

ХИЛЫН СААНАҺАА · РАДИО ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ

ХАНОЙ

ДРВ-гэй правительствын мэдүүлгэ

ТАСС

ДРВ-дэ эсэргүү эзэрхэг түримхэй ябуулгаяа США-гай үргэдхэһэнтэйнь дашарамдуулан, Вьетнамай Демократическа Республикын правительство апрелиин 11-дэ мэдүүлгэ тунхаглаа.

США-гай президентын захиралтаар хэдэн зуугаад американ самолёдууд, тэрэ тоодо «В-52» түхэлэй бомбардировщигууд, Американ 7-дохи флодой олон корабльнууд Виньлинь зоны, Куангбинь, Хатинь ба Нгеан провинцинуудай газар нютагуудта апрелиин 6-һаа мүнөө болотор добтолго хэжэ байна гээд мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Бомбодолгоһоо, буудалгаһаа уламжалан, олон хүнүүд хулһөө буулгагдаһан, шархатаһан байха юм.

Хойто Вьетнамда эсэргүү добтолгоёо Холбоото Штадууд улам үргэдхэхэ гэжэ США-гай оборонын министр Лэйрд убайгүйгөөр мэдүүлээ гээд документ соо тэмдэглэгдэнэ.

Гэбэшье американ бомбонууд, һомонууд баатарлиг вьетнам арадай хүсэл зоригые хэзээдэшье мохоожо шадахагүй гэжэ мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ. Холбоото Штадуудай сэрэгэй харата ябуулгануудта шанга харюу сохилто хэжэ, удаа дараалан илалта туйлахые вьетнам арад гүйсэд шиидэнхэй. Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөөгэй, дулдыданги бэшэ байдалай түлөө тэмсэхэ гэһэн вьетнам арадай бата хүсэл зоригые ямаршье харата ябуулганууд хухалжа шадахагүй.

Оронойнгоо хойто хубидахи социалис байгуулалта хамгаалхын, ороноо эбэй ёһоор нэгэдүүлхын тула эсэргүүсэлтын дайгаа улам шангадхахые правительство уряалаа.

НЬЮ-ЙОРК

ТЭМСЭЛ УЛАМ ҮРГЭДЭНЭ

ТАСС

Вьетнамда эсэргүү зэрлиг муухай дайе дахинаа һүжэрөөлгэ буруушааһан тэмсэл США-да улам үргэдэжэ байнхай.

Дайе буруушаалгын митинг Сан-Францискада болоо. Митинг дээрэ үгэ хэлэгшэдэй дунда Энтони Руссо гэгшэ бии байба. Энэ хүн Дэниел Эллсбергтэй хамта Вьетнамда эсэргүү США-гай эзэрхэг түримхэй харaa бодолые элишэлхэ документнүүдые, пентагоной нюуса документнүүдые тунхаглалгада хабаадаа гэгдэжэ мүрдэгдэһэн юм.

Вьетнамда эсэргүү эзэрхэг хархис дайе улам һүжэрөөлгэ буруушааһан жагсаал Нью-Йорк штадай Покипси хотодохи «Интернэшнл бизнес мэшинс» компаниин заводой ороншондо болоо.

ХАНОЙ

Урда Вьетнамдахи байлдаанууд

ТАСС

Тайнинь провинцида шанга байлдаанууд боложо үргэлжэлһөөр. Провинциин түб хотые хамгаалжа байһан дахуул армиин 25-дахи дивизи эндэхи байлдаануудта ехэ гээгдэлдэ ороһон байна. Патриодууд дайсанай сэрэгүүдые Хатум, Тхиеннгоной баазануудһаа намнаад, Дык хотые сүлөөлөө.

Апрелиин 8-да тус провинцида арадай эсэргүүсэлтын зэбсэгтэ хүсэнүүд дайсанай сэрэгэй 60 гаран машина, тэрэ тоодо 30 танк һандааһан, артиллериин хоёр батарей, 7 томо буу буляан абаһан байха юм.

Арадай эсэргүүсэлтын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгшэд Сайгонһоо баруулжаа 80 километрэ оршодог Киетыонг провинцидахи сайгон сэрэгүүдэй подразделенинүүдтэ добтолходоо, ехэ хохидолдо оруулба.

Меконг мүрэнэй адагта шэбээлһэн дахуул армиин сэрэгүүдэй бэхилэлтэнүүдтэ патриодууд сохилто хэнэ.

Куангчи, Хюэ хотонууд шадар мүн лэ шанга байлдаанууд боложо үргэлжэлһөөр. Американ 7-дохи флодой корабльнууд тус районой эрье шадарай һуурин тосхонуудые буудана.

ВАШИНГТОН

КОНВЕНЦИДЭ ГАР ТАБИЛГА

ТАСС

Бактериологическа (биологическа) ба токсинно зэбсэг зохёохо, бүтээхэ ба сугларуулха ябадал хорихо, тэдэниие үгы хэхэ тухай конвенцидэ апрелиин 10-най үдэр Вашингтондо гар табигдаа.

Тэрэниие хадагалха оронуудай түлөөлэгшэд: США-гай үмэнэһөө — гүрэнэй секретарь У. Роджерс, Советскэ Союзай үмэнэһөө — СССР-һээ США-да байдаг элшэн сайд А. Ф. Добрынин, Великобританиин үмэнэһөө — Великобританиһаа США-да байдаг элшэн сайд лорд Кромер гэгшэд конвенцидэ түрүүлэн гар табиба. Тэрэшэлэн бусад хэдэ хэдэн оронуудай түлөөлэгшэд гар табяа.

Гар табилгын ёһололдо Америкын зүгһөө США-гай президент Р. Никсон ба бусад тушаалтад байлсаба.

ЛОНДОН. (ТАСС). Англиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Дуглас-Хьюм, СССР-һээ Великобританида байдаг элшэн сайд М. И. Смирновский, США-һаа Великобританида байдаг элшэн сайд У. Анненберг гэгшэд бактериологическа (биологическа) ба токсинно зэбсэг зохёохо, бүтээхэ ба суглуулха ябадал хорихо, тэдэниие үгы хэхэ тухай конвенцидэ гар табиба. Гар табилгын ёһололдо Англиин премьер-министр Хит байлсаа.

Энэ конвенцидэ үшөө 47 оронной дипломатическа түлөөлэлгэтэ эмхинүүдэй толгойлогшонор гар табиба.

ВАШИНГТОН

ЭЗЭРХЭГ ТҮРИМХЭЙ ЯБУУЛГА ҺҮЖЭРӨӨГДЭНЭ

ТАСС

Индохитадтахи эзэрхэг түримхэй ябуулгаяа улам үргэдхэхэ хэмжээнүүдые США абажа байнхай.

Холбоото Штадууд далайн-сэрэгэй, агаарай-сэрэгэй нэмэлтэ хүсэнүүдые Зүүн-Урда Ази хүдар энэ неделидэ эльгээхэ байха гэжэ оборонын министр М. Лэйрд пентагондо үгэ хэлэхэдээ мэдүүлбэ. Американ булимтарагшад ба сайгон дахуул сэрэгүүдтэ эсэргүү тэмсэлээ патриотическа хүсэнүүдэй улам эдэбхижүүлһэнтэй дашарамдуулан, «харюугай хэмжээ» абахын тула Зүүн-Урда Азидахи сэрэгэйнгээ хүсэ бэхижүүлхэ ушартай болобобди гээд Лэйрд тэмдэглэбэ.

США сэрэгэй самолёдуудые, корабльнуудые тус район руу олоор эльгээнэ. Абяанһаа түргөөр ниидэдэг истребитель-бомбардировщигуудые, мүн стратегическэ «В-52» түхэлэй хүндэ бомбардировщигуудай шэнэ эскадрилинуудые Вьетнам хүдар дары эльгээхэ захиралта оборонын министерство гаргаа. «В-52» түхэлэй 100 гаран бомбордировщигууд, тактическа авиациин 600 истребитель-бомбардировщигууд, тактичеТаиландын баазануудһаа ниидэжэ, амгалан һуурин тосхонуудые бомбодоно.

Пентагон далайн-сэрэгэй хүсэнүүдэй ехэ нэгэдэлнүүдые Индохитадай райондо суглуулаад байна гэжэ информационно агентствэнүүд мэдээсэнэ. «Мидуэй» гэдэг авианосец Калифорни штадай Аламедтэхи баазаһаа гаража, Вьетнамай эрье тээшэ шэглэн ошобо. Далайн-сэрэгэй командованиин мэдээсэһэнэй ёһоор, Калифорниин портнуудта байрладаг 7 эсминец, ракетнэ фрегат «мэдэгдээгүй шэглэлээр» ошоһон байна. Маанадые Вьетнам эльгээхэнь гэжэ, тамаралгада гарахынгаа урда тээ эдэ корабльнуудай матросууд мэдүүлһэн байгаа гээд хэблэл дуулгана.

ТОБШО МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

ТОКИО. (ТАСС). Японой демократическа хүсэнүүд үшөө нэгэ амжалта туйлаба. Компартиин, социалис партиин ба түрүү үзэлтэй олониитын бусад эмхинүүдэй кандидат Сабуро Савада Фукусима префектурын Сукагава хотын нэрээр һунгагдаа.

ЛОНДОН. (ТАСС). Арадай эсэргүүсэлтын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгшэд апрелиин 11-дэ Сайгон шадар ехэ амжалта туйлаһан байна. Тэдэнэр хотоһоо 7 модоной газарта шэбээлһэн дахуул армиин сэрэгэй ехэ склад тэһэлээ. Тэһэрэлгэһээ уламжалан, ехэ һомо хэрэгсэлнүүд һалгаагдаһан байна гэжэ Рейтер агентствын корреспондент дамжуулба.

САН-ХОСЕ. (ТАСС). 27 мянган багшанарай хабаадалгатай буһалгаан хоёрдохи неделиеэ эндэ боложо үргэлжэлһөөр. Ажаллаха арга боломжыень һайжаруулха, салин хүлһыень дээшэлүүлхэ эрилтэ тэдэнэр табина.

Коста-Рикын багшанартай һанал нэгэтэй байһанаа мэдүүлжэ, Коста-Рикын университедэй педагогическа факультет буһалгаа хэхээр соносхоо.

Арадай түрүү манлай гэжэ парти багшанарай үнэн зүб тэмсэлые дэмжэнэ.

БАГДАД. (ТАСС). Евфрат мүрэниие Тартар (Тигр мүрэнтэй ниилэһэн) нуууртай холбохо каналай барилга Ирагта эхилбэ. Советскэ Союзай экономическа, техническэ туһаламжаар баригдаха канал Ирагай хоёр ехэ мүрэнэй уһанай нөөсэ баялигуудые таарамжатай һайнаар ашаглаха арга олгохо юм. Энэ түхеэрэлгын ашаар Багдад үертэ абтахаяа болихо, гэхэ зуура хоёр мүрэнэй хоорондохи гандадаг нютагууд уһалагдаха.

ДЕЛИ. (ТАСС). Энэдхэгэй зэдэй рудагай корпорациие правительствын зүгһөө хиналтадаа абаха хуулиин проектые Энэдхэгэй парламентын дээдэ палата һайшаагаа. Энэ хуулиин проект бэелүүлэгдэхэдээ, орон дотор зэд үйлэдбэрилгые эрид дээшэлүүлхэ байна гэжэ булaдай ба шахтануудай министр Мохан Кумарамангалам парламент дээрэ үгэ хэлэхэдээ тэмдэглэбэ. 1980 он болотор Энэдхэг хэрэглэхэ эрилтынгээ 80 процентые хангажа шададаг болохо гэбэ.

ЛОНДОН. (ТАСС). Англиин солдадууд ба Ольстерой улад зоной хоорондо шанга тулалдаан болобо. Белфастын католик шажантанай ажаһуудаг кварталнуудта хэдэн хүн алуулаа.. Лондондерридэ бомбын тэһэрхэдэ, Англиин солдат алуулһан, Ирландиин 10 хүн шархатаһан байна. Солдадууд ба «аюулгүйе сахиха хүсэнүүд» католическа геттэдэ нэгжэлгэ хээ. Хэдэн хүн баригдажа тушаагдаа.

ЗАНЗИБАР. (ТАСС). Занзибартай агаарай ба далайн харилсаа холбоо хэхые хориһоноо болюулха тухай нютагай радио соносхоо. Танзаниин нэгэдэхи вице-президент, Занзибарай революционно Соведэй Түрүүлэгшэ Абейд Каруме гэгшые алаһанай һүүлээр олтирогой бүхы аэропортнууд, далайн портнууд хаагдаһан байгаа.

ДЖАКАРТА. (ТАСС). Гэгээрэлэй ба соёлой министерствын баримтануудай ёһоор Индонезидэ гэр байрын дутагдалһаа боложо, һургуулиин наһа гүйсэһэн үхибүүдэй хахадынь һургуулида орожо шадаагүй.

Гансахан Баруун Явада һурагшадай 90 тухай процентнь жэл бүри һургууляа хаяха ушартай болоно. һуралсалай түлбэриин айхабтар ехэ байһан ушар энээнэй гол шалтагаан болоно гээд гэгээрэлэй ба соёлой министр мэдүүлээ.

ЛАГОС

Хархис үмэглэгшэдые буруушаана

ТАСС

Африкын оронууд тушаа хании ёһоной хүсэл мэдэрэлтэйбди гэдэг США-гай хооһон хуурмаг үгэнүүд энэ оронуудай хүсэл эрмэлзэлдэ харша хараа бодол баримталдаг политикые далдалха гэһэн халха болоно гэжэ «Найджириэн обсерверг» газетэ Родезиин хромые США худар абаашадаг ябадал шэнжэлхэдээ бэшэнэ. Холбоото Штадууд Смидэй расис засагаархидтай худалдаа наймаа хэхые хориһон ООН-ой хорилтые бүдүүлигээр дабана, тиин Африка түби тушаа США-гай баримталдаг политикын бодото удха шэнжые элирхэйлнэ.

«Морнинг пост» гэжэ правительственна газетэ Урда Родезиин хархисуудтай хуули буса худалдаа наймаа хэхээ болихыень США-е баадхаха уряатайгаар ООН-до хандана. Дэлхэйн олониитын һанал бодолые анхаралдаа абадаг байхыень США-е баадхахын тула эрид шууд хэмжээ абаха шухала гэжэ тус газетэ онсолон тэмдэглэнэ.

ПРОМЫШЛЕННОСТЬДА ХЭРЭГТЭЙ ЭД

Зэдын аймагай «Ком... низм» колхозой механ... торнууд хабарайнгаа тар... гада һайнаар бэлдэхэ... раа, түмэрэй хаядаһа ... луулгада эдэбхитэйгээ... баадалсана. Трактористы... комбайнернууд энэ шух... хэрэгтэ харюусалгатай... хандажа, байгша оной ... рүүшын кварталда 17 т... 400 килограмм түм... хаядаһа суглуулха дааб... 32 тонно 700 килограм... хүргэһэн байна.

В. БАШАРО...

ПРАВДА · БУРЯТИ...

Нэгэдэхи хуудаһанда. ... эй обкомдо, Буряадай ... эй Министрнүүдэй Со... КПСС-эй обкомой, Бур... АССР-эй Министрнүүдэй ... дэй болон облпрофсовед... тоол. «Апрелиин 15 — ... союзна коммунис суббо... — суглуулбари. Газар ... руулха габшагай хоёр ... ябаса тухай материалнууд.

Хоёрдохи хуудаһанда ... нералнуудые комплек... ашаглаха харгы зам»—К... келовэй статья. «Газарай ... һэндэ шиигэй нөөсэ ямар ... — метеорологой тэмд... Ажалша бэрхэ хүнүүд ... фоторепортаж.

Гурбадахи хуудаһанда. ... дуудай эбтэй зэтэй ... дэ» — тематическа хууда...

Дүрбэдэхи хуудаһанда. ... лын саанахи һонинууд, ... гай һонин.

Энхир экран

УЛААН-УДЭ ХАРУУ...

18.00—Телепанорама. «Табан жэлэй алхамууд» ... дамжуулга. 18.50 — Ки... нал. 19.00 — «Талын ... гэһэн телевизионно ж... 19.45 — «Товарищ ра... — дамжуулга. 20.40—«... эй байгуулагдаһаар 50 ... ойдо» — «1930 он». 21.... Хүгжэмтэ забһарлал.

«ОРБИТЫН» ПРОГРА...

21.55 — «Эхэнэрэй ... заяан» — уран һайханай ... 23.30 — Үнгэтэ теле... «Ород романс» С. Рахм... 24.00 — «Время» — ... ционно программа.

Сагай уларил

Республикадамнай ... шэг байха. Ахын, Тун... Захааминай аймагуудта ... наар бороо орохо. С... 12—18 метр хүсэтэй ... зүүн-урдаһаа бууха. Бус... зарнуудта шииг нойтон ... гүй, секундын 5—10 ... сэтэйгээр зүүн-урдаһаа ... ха. Баунтын, Байгал ... аймагуудта 8—13, бусад ... нуудта 13—18 градус ... байха. Улаан-Үдэдэ ... 2—4 градус хүйтэн ... үдэртөө 14—16 градус ... байха.

Апрелиин 14—15-да ... тэйшэг байха. Апрели... зарим газарнуудта шииг ... тон унаха. Баруун тэ... кундын 5—10 метр ... гөөр һалхилха. Һүниндөө ... градус, хойто ... 6—11 градус хүйтэн ... Үдэртөө 7—12 градус ... болохо.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕ...

Н-00367. Заказ № 12...